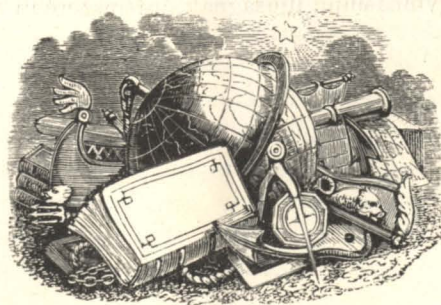

TUDÓSÍTVÁNY

A PESTI KEGYES TANÍTÓRENDI

NAGY GYMNÁSIUMRÓL

186³/₄-diki TANÉVBEN.

PEST,

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV,

M. AKAD. NYOMDÁSNÁL.

1864.

T a r t a l o m.

- I. Sokrates életrajza. (Folytatás.)
- II. Tanári kar.
- III. Kivonat az 186¹/₂ és 186²/₃-diki jegyzékkönyvekből.
- IV. Sorozati kivonat az 186²/₃-diki tanévből.
- V. Érettségi vizsgálatok.
- VI. Tantárgyak.
- VII. Előadott tantárgyak vázlata.
- VIII. Kidolgozási föladatok.
- IX. Vallási ügy.
- X. Jótékonyági ügy.
- XI. A gymnasium mellék tantárgyai.
- XII. A gymnasiumi ifjuságnak érdemszerénti sorozata.

Sokrates életrajza.

(Folytatva.)

Hátra van még Sokrates tanainak azon része, mely szorosán egybefonódik szülővárosa polgárainak nyilvános életével, s neki nem kevesebbe mint élte fölállózásába került, tudniillik : azon huzamos vitatkozása, melyet az athénai köztársasággal az akkor életbe léptetett alkotmány miatt tartott, és azon polgári állása, melyet ő annak irányában elfoglalt.

Az athénaiak ugyanis a perzsa háborúk bevégeztével dicstetteik érzetében a népuralom (*δημοκρατία*) elemeit oly tágas fejlesztésnek eresztették : hogy a főrendi-oroszágzás (*ἀριστοκρατία*) alkotrészeit mind eltávolítanák, és a népuralom elveit utolsó végletekig alkalmaznák. E szerint minden polgár bármely államhivatalra egyaránt vala képesítve, egyenlőn jogosítva : ennek következtében, pártviszályok kikerüléseül, a közhivatalokat sorsolás által osztogaták. A nyilvános élet központja a népgyűlés vala, ott tárgyalaték minden államügy, ott lőnek a közhivatalnokok is keveset kivéve babokkali szavazás által megválasztva. Ezen intézkedéseket és az innét kinőtt polgári állapotot Sokrates visszasok- és vészhozóknak nézé, azért képviselői irányában kiméretlen bánásmóddal jára el. Ő semmi módon sem találta kedvét ezen alkotmányban, minthogy benne nem mást, mint egyed-kényuraságot látott. Tanuskodik erről Aelian 3, 17. *Σωκράτης τῆ τῶν Ἀθηναίων πολιτεία οὐκ ἠρέσκετο, τυραννικὴν γὰρ καὶ μοναρχικὴν εἶωρα τὴν δημοκρατίαν οὔσαν.* — Az athénaiak, mondá, ha valamely középítkezés forog kérdésben, tudakolják a hozzá értőket, és ezekre bizzák a dolgot; de ha államügyek merülnek föl, mindenki fölállhat és beszélhet előkelő úgy, mint alábbvaló, és kinek sem jut eszébe ezen tényt gyalázni : holott nagy esztelenség azt hinni, hogy a tudományok legnagyobbika, az államkormányzás, csak úgy magától jö az embernek. Xenoph. Memor. Socr. 4, 2, 2. Bármely kézimesterséget vagy művészetet hogy tudjunk, tanulnunk kell; csak az államtudományt üzheti mindenki, mihelyt józan észszel bir. Továbbá, mondja Sokrates, a népgyűlés többnyire csapók-, cipészek-, ácsok-, kovácsok-, földművelők-, kereskedők-, kalmárok-, szatócsokból áll, kiknek ész- és kézjárása oda irányozvák, hogy mindent olcsón vehessenek és drágán adhassanak : és ilyenekből legyenek azután államférfiak? Hasonlag gyalázá azok esztelenségét, kik a közhivatalokat babszavazás által (Mem. 1, 2, 9. *τοὺς τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κνάμου καθιστάναι*) tölték be. Ez épen úgy van, mondá, mintha valaki a versenyharcosokat és hajókormányosokat csak úgy vaktában fogadná föl, a helyett, hogy az ahhoz értők közül választaná. — A hol szigorú itéletre van szükség, ott nem a mennyiség hanem az értelmiség határoz. — Ezen intézkedések kárhoztatásában még tovább mentek Sokrates tanítványai, mint ő maga. Így Anthistenes azon szégyen-gyalázatot követte el az államon, hogy tanácsolta a hatóságoknak, miszerint zamaraikat neveznék ki lovakká : mi épen oly könnyen megtörténhetik, mint bárkit azonnal minden válogatás nélkül hadvezérré kinevezni.

Gáncsolása nem csak az állami intézkedéseket, hanem a fő államférfiakat is sujtá. Az állam első személye Perikles, mondá ő, szántófölcének elsorsolása, színjátékpénzek és birói díjak behozása által

az athénai polgárokat zsoldosokká, és munka- s dicsvágyókból henyék-, pulyák-, fecsegők-, pénzvágyók- és haszonlesők-ké tette.

Egyébiránt nem szándékozik ő az ifjakat az államügyektől elvonni; sőt nyilván tanítja, hogy ne tegyenek úgy, mint sokan, kik külön tárgyakkal foglalkozván magokat soha sem veszik vizsgálás alá; hanem mindenki előbb magát vizsgálja és magára ügyeljen, de az államot se hanyagolja el, ha talán ügye javítására valamit hajthatna. Hanem önmagát nem ismerni, s midőn mit sem tud, vélni hogy mindent tud, ez határos az örültséggel. Én pedig hiszem, így beszélteti őt Plato, hogy én s néhány athénai polgár, nehogy csak magamról szóljak, az igazi államtudományban fáradozunk, és az állami ügyekről serényen gondoskodunk; de minthogy nem arról, a mit mások örömet hallanának, hanem arról, a mi az államnak üdvös, szólok: természetes dolog, hogy kárhozthatnak engem és elítélnek, a mint tennének a gyermekek az orvossal, ha a szakács ellene beszélne. Valóban úgy tekinté az athénaikat mint gyermekeket, folytonos gunyorban enyelegvén velek mint jószívű gyermekekkel, és kimutatván a bírácoknak, hogy a benne lakozó isteni szózat (φωνή, v. δαιμόσιον) neki az athénai államügyekkel foglalkozást homlok-egyenest ellenzi, τούτο ἔστιν, ὃ μοι ἐναντιοῦται τὰ πολιτικά πράττειν. Plat. Apol. Socr. — Minthogy pedig azokban, kik most a közügyekre vállalkoztak, semmi józanság sincs: olyan, kit az igazság és bölcsészet érzülete vezérel, ezek közt úgy érzi magát, mintha vad állatok közé került volna. Azért ki bölcseségre törekszik, ne gondoljon se a törvényházzal, se azzal, hol tartja a tanács gyűléseit, se azzal, hogy bármely hatóság hol ül össze; ne lássa ne hallgassa a törvénykezések- és népvégzéseket; csak teste lakjék az államban, lelke pedig egy más tartózkodási helyen, az embereket, a természetet és mindenséget vevén vizsgálás alá.

Ugyanazon nyíltsággal beszéle ő népfelvi és polgártársai egyéb jó és rossz tulajdonairól, mindenütt az ítélet világosságára törekedvén mind maga mind barátjai részére. Csak szorgos művelés- és bölcselkedésről érdemes a hellénekkal beszélni. Épen oly dicséretesen kiemelé, hogy az athénaiaknál nagyobb szólásszabadság uralkodik mint egyéb helléneknél, és hogy ők becsületvágyóbbak, kegyesebbek és eldődeik nagy tettei által hevítve a vitézségre lelkesültebbek mint más görögök. Mindazonáltal bevallja, hogy az athénai államban sincs kellő személybátorság, s hogy mindenkinek még a városban is minden előadhatja magát. Ideiglenes tartózkodásra kellemes ugyan; de állandó lakásra kevés biztonságot nyújt. Azért az athénai népet igazságosnak híresztelni esztelenség volna: igaz, hogy műveltebb, simább, finomabb tapintatu mint más nép, de azok, kiknek alkalmuk vala közte lakni, épen nem találják szeretetre méltónak, és a ki talán barátságába szegődött volna, azt szerencsésnek mondani épen nem lehet. Aristophanes a vigjáték-költő, Sokrates ellensége, szintén így szól a népről: van egy darabos, durva, hirtelen haragu, nehezen kieligíthető, nagyothalló urunk, és ez — a nép.

Dacára annak, hogy meg vala győződve, miszerént szülővárosának nyilvános ügyei végtelen romlásnak indultak: ő polgári kötelességeit lélekismeretesen teljesíté. A peloponnesusi háboru idején három hadjáratban vett részt, és harcolt a potidaei csatákban 431—30-dikig Kr. e., hol Alkibiadesnek, azután Déliumnál a boeotiak ellen 424-dikben, hol Xenophonnak mentette meg életét, végre Amphipolisnál a lacedaemoniak ellen 420-dikban, és harcolt mint legbátrabb csatár, épen oly rendíthetlen a harcmezőn mint a nép ellenében. — Korának 63-dik évében az ötszázból álló tanácsnak tagjává választatván megesküdött, hogy hivatalának kötelességeit a törvények szerint teljesítendi. És ez vala azon alkalom, melynél azon hadvezérek fölött tartandó törvénytelen szavazásnak férfiasan ellenszegült, kik a lacedaemoniaiakkal az arginusai szigeteknél történt tengeri ütközet után a halottak eltemetéséről nem gondoskodtak. Ugyanis az athénaiak ezen győzelmet 406-ikban őszkor az éjnapegyeni szélvészek idején vitták ki. Az athénaiak hadvezérei valának: Aristokrates, Diomedon, ifjabb Perikles, Erasinides, Protomachos, Thrasyllos, Lysias, Aristogenes, Thrasybúlus és Theramenes. A győzelem után a 10 hadvezér elhatározta, hogy az imént említettek közül a két utolsó maradna hátra eligséges hajókkal és katonákkal az ütközet alatt a tengerbe esetteknek kifogdosása és eltemetése végett, a többiek pedig mennének az ellenséget kergetni. De Thrasybúlust és Theramenest szándékuk teljesítésében egy nagy szélvész meggátolta. Ezért az athénaiak mind a tíz hadvezért tisztségöktől megfosztván a népgyűlés elé számodásra vonták. A főlbö-

szült nép ezen férfiakat, noha a mulasztás akarata ellen történt, a főnálló törvény ellenére egyszeri szavazás által akaró halálra ítélni; de Sokrates, ki akkor a népgyűlés elnöke (*ἐπιστάτης*) vala, vonakodék a szavazást elővenni. Haragudtak ugyan azért rá, mint említi Xenophon (M. 1, 1, 18, és 4, 4, 2.) mind a nép, mind a hatalmasabbak, de ő, szentebb levén előtte esküje mint a nép kegye, akarataknak nem engedett. Ugyanazon rendületlenséggel állott, akrokerauniai sziklaszállként, kétévvel későbbben mint köztársasági bajnok mind a népnek mind a 30 zsarnoknak ellen. A mint ezek törvényellenes tettet kívánának tőle, miszerént az ifjuság oktatásával hagyna föl (*τοῖς νέοις μὴ διαλέγεσθαι*), nem hallgatott rájuk; e fölött midőn neki ötödmagával meghagyák, hogy a salamisi Leont, derék becsületes polgárt, elítéltetés végett kézre keritené: ő vala egyedül, ki ezen gyalázatos és igazságtalan parancsnak nem engedelmeskedék. Valamint tőle semmi isteni vagy emberi törvényekkel ellenkező tettet sem nem látott sem nem hallott soha senki.

A delphosi templom ezen fölirata: *Γῶθι σταντόρ*, ismerd meg tenmagadat, Sokratesnek a legszentebb lecke vala. Fölfogása szerént e fölirat nem mást, mint azt jelenté: Tudd meg, milyen ember vagy, azaz tanul kiismerni, mily tulajdonokkal bírsz az emberi társaság használatára? E tant épen oly eredeti mint nyomatókos módon verte mindenki fejébe: és ámbár mind a beszélgetési tárgyak mind az egyénhez alkalmazandó kérdések megválasztásában igen nagy mester vala; mégis minden beszélgetésnél azt tartá legfontosabbnak, hogy avval, kinek beszéle, az ő tudása vagy nem tudása mérvét éreztesse. Valóban ő minden intést, oktatást s balvélekedés megcáfolását hasztalannak ítélé valamely személy részére, míg elméje a hamis tudás csalódásaival lenne elfogulva, és szükségesnek tartá elméjéről előbb a káros homály boruit eloszlatni, mint azt igazi ismeretek világával földeríteni. Minthogy pedig azon személy, kivel beszélt, legközelebb állá hozzá mint olyan, a kin tanainak tényleges értelmezését kimutatná, melyekhez föltétlen bizalommal viseltetvén föltöbb ragaszkodék: fölbontá azon értelmezéseket, és képtelenségeket a bennök levő ellenmondások- és következetlenségekből mutatá ki; de addig soha sem határozott meg valamely tant álló vélemény gyanánt, míg társalgóit ezen elmélet tisztázó tűzpróbákon keresztül nem vezette.

Ezen egyenetlen és tagadó eljárási modora mint eredeti és szembeötlő nagyon föltűnék, s neki hirnevet szerzett azoknál is, kik egyébiránt azzal, hogy fölöle többet tudjanak, mit sem törődtek. De az igazságnak ezen egyszerű és meztelen kimutatása sokakat kelleetlenül lepott meg, kik magokat szégyennek kitéve gondolván megsértődtek, és tőle idegenkedvén előbbi erkölcsi állapotukra vissza tértek. Mások pedig főleg oly ifjak, kik gazdagabb szüléktől származván és az életfentartási gondoktól mentek levén vele társalogni ráérttek, eljárását érdekesnek találván, nemcsak bámulák ügyességét, hanem meg is kísérték ezen tagadó vitatkozási modorát utánozni. Néhány mint Kritias, Alkibiades azért keresék társaságát, hogy tőle oly tulajdonokat sajátítsanak el, melyeknek politikai pályájokon hasznát vehessék.

Azon szokása, melynél fogva bármily általános kifejezést soha sem hagyta értelmezetlenül, hanem mindig egyes esetekre alkalmazá, továbbá a mindennapi életből választott alkalmas példái, a kérdések hosszú sora, mely előre nem látható eredményekre vezetett, s azon egyenetlen modora, melynél fogva különféle mellékutakon közeledék a tárgyhöz, és azt más alakúnak mutatá ki: mindannyi sajátyszerű előnye vala Sokratesnek, melyekkel más nem könnyen dicsekedheték. Fokozá még azok eredményét az ő előzékeny és megnyerő bánásmódja és kellemes hangja; gunyora pedig, vagyis az általa oly tudatlannak fölvett szerepe, ki más tudósabbnál keres oktatást, kérdező beszédmódját egészen kimenté, és arra szolgálta, hogy beszélgetéseinek élénkség- és kedvességet kölcsönözzön, s tőle minden tanodai bajmóckodást (pedantismus) és látszólagos vitatkozási makaességet eltávolítson: mi oly embernél, ki annyit mint ő beszél vala, nem kis előnyül szolgál. De miután Sokrates hirre kapott, sokan fölöle a tudatlanság ezen egy arányu mutogatását színlésnek tarták, s a kik őt beszélni csak egyszer is hallották, a nélkül, hogy bővebben ismerték volna, gyaníták, miszerént eszélyes föltünősdiséget játszik. Timon a híres gúnyversíró és az epikúrosi Zénó nem is nevezék őt másnak mint gunyolódónak.

Már hogy ily férfi, ki kora balgaságainak káros voltát föltárván azok ellen szóval és cseleke-

dettel szakadatlanul küzd vala; ki szavának csodaereje által, melyet a lelkek fölötti uralomban tüntetett ki, a nemes ifjúságot magának nagyrészből meghódítá; ki Athénában akkor, midőn mindenkinek szabadságában állott polgártársát neve nyilvánításával a színpadon fölléptetni, a közéletben oly jelentékeny szerepet játszott, hogy mondom ily férfi a nyilvános élet szónokainak nyilaitól ment maradjon, az ugyan az emberi dolgok menetén egészen kívül esik, melynél fogva mindenki, ki korának ellenszegül, tőle szintén ellenszegülést tapasztal. Ha az állam első férfiainak, a köztársaság vezetőinek Perikles-, Alkibiades-, Kleonnak a szabadszólás e szabadosságának korában el kelle tünni, miszerént neveik nyilvánítása- és alakjuk utánzásával a színpadra vezettessenek, hogy a közönség nevetősségének martalékul adassanak: mi vala a dolgok ezen állapotának megfelelőbb, mint hogy ezen költészek Sokratest is, mint legkitünőbb jellemet, kiméltlenül elővegyék? Személye ugyanis olyan vala, melynek irányában senki közömbös nem maradhatott, hanem vagy szeretnie vagy gyűlölnie kelle őt; szellemi felsőbbsege és ezzel egybeforrott férfias büszkesége pedig kelleetlennek teheték őt azok előtt, kik a helyett, hogy vele fölemelkedtek volna, szerették volna őt magokhoz lealacsonyítani.

Csakugyan ő minden fölületes tetsztudásnak ellensége és az vala, ki soha mit sem állított, mit bizonyosnak nem tartott, ki ellentétben a sophistákkal tanításaért díjt nem követelt, hanem kit jó indulatunak és eszesnek ismert (*ὄν ἂν γὰρ εὐφραῖ ὄντα*) tanítványaul fogadá, és közlé vele, a mi jóval bir vala. De midőn a tanításért díjt elfogadó sophistákat azokhoz hasonlítá, kik magokat pénzért mindenre oda adják: nem lehetett kikerülnie, hogy őket maga ellen föl ne böszítené. Az első általános benyomás, melyet vitatkozási módja szült, az vala: hogy valamint ő beszélgetései közt zavarodásban lenni látszék, úgy másokat is abba hozott, és tévovázókká tett mindenben, mi nekik az előtt igaz- és biztosnak látszék. Nem csoda tehát, hogy őt magát is sophistának vélték. És minthogy a dolgok okai föltalálásában másoknál ügyesebb vala, (*ἤν γὰρ ἰκανὸς ἀπὸ τῶν πραγμάτων τοὺς λόγους εὐρίσκειν* Diog. Laert. 2, 29.) és mint Skiron és Antaeos senkit, ki eléje jött, el nem bocsátott, mielőtt neki a vitatkozás helyén gondolkodás módjából kivetkeztetve és legyőzve meg nem felelt: mi vala természetesebb, mint azon következtetés hogy őt mindnyájan, kik barátjai nem valának, valamennyi sophisták közt legfurfangosabbnak tartanak. Valamint Aristoteles is mondja, hogy Sokrates beszédében van valami szerföletti, mesterkéltséget, meglepőleg új, mélyen nyomozó; de hogy mind igaz, mit mond, nehéz volna állítani. Végre midőn sajátos gunyorában önmagáról mondá, miszerént bizonyos bűvös ital és bájdalok által férfiakat és növendékeket magának egyaránt meghódít, ezzel is alkalmat szolgáltatott arra, hogy a tompább elméjűek, kik beszédeit fő nem fogták, ilyes nyilatkozatait az ifjúság csábításának őt pedig féleszünek tartanak. Ha még e fölt az ő silenusi alakját, önként választott és mások által nem értett szegénységét és azt is fontolóra vesszük, hogy ifjabb éveiben a természettudományoknak hódolt: úgy hiszem elígséges okokat találunk arra, hogy ellenségei megtámadásait, bármily semmisek és érvénytelenek valának is, tökéletesen megérthessük.

Már 411-dik évben Kr. e. Eupolis színjáték-költész valamint Protagorast, ki az égi dolgokról vakmerőn és kérkedőleg beszélt, úgy a sokratesi Chaerophont és magát Sokratest sophista gyanánt támadja meg így kiáltván föl: Én gyűlölöm Sokratest, a nyomorú szószátyárt, ki minden fölött eszelkedék, de arról, hogy mit fogna enni, épen nem gondoskodék. Hasonló csipős gunyorról támadá őt meg a kegyistennök ama pajzán kedveltje Aristophanes 423-dikban a Felhőkben, 422-dikben a Darázsokban és 405-ikben a Békákban, őt mint semmirekellőt, éhetetlent, egeket ostromló istentagadót gunyolván és a méliosi istentagadó Diagorasra irányzó célzással *Μηλιος*-nak nevezvén, ki mint körmön font esztelenségek papja, mint levegőhen járó csillagász és elvetemedett sophista a veszett ügyet győzelmessé teszi, az ifjúságot elcsábítja, és minden eddigi államrendet bebonyolítani ügyes; a mint ezt állítja Plato Apolog. *ὡς ἔστι τις Σωκράτης, σοφὸς ἄνηρ τὰ τε μετέωρα φροντιστής και τὰ ὑπὸ γῆς ἄπαντα ἀναζητητικῶς και τὸν ἥτιω λόγον κοιτῶν ποιῶν*. A ki fölül legigazságosabb ítélet úgy hozatnék, ha fölakasztatnék, vagy feje fölött a ház meggyujtatnék. Timon a gunyversszerző is őt aljas köfaragónak, a törvényekről fecsegőnek, bűvösnek, élceit fítoztató- orrfintorgató- attikai gunyolódónak mondja. Valamint általán elterjedt a sophistákról azon

három vádló közül, kik ellene fölléptek, kettő Melitos és Anytos eltökélt indulatot népbárát vala. A vádlevél a főhatóság (ἄρχων βασιλεύς) elé vitették Kr. e. 339-dik év tavaszán, és letetették (a Μητροῶν-ban) az állam levéltárában. A vád görögül szóról szóra így hangzik: *Τάδε ἐγράψατο καὶ ἀντωμόσατο Μελίτος Μελίτου Πιθιδεὺς Σωκράτει Σωφρονίσκου Ἀλοπεκῆθεν ἀδικεῖ Σωκράτης, οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσηγούμενος, ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων τιμῆμα θάνατος*, azaz Melitos, Melitos fia, Pitthos nemzetségéből vádat emel és esküszik Alopéke nemzetségéből származott Sokrates Sophroniskos fia ellen: Sokrates fölségárulást követ el, mivel az állam isteneiben nem hisz, hanem más új isteneiket hoz be; fölségárulást követ el az által is, hogy rontja az ifjúságot. — Az indítványozott büntetés halál. Az imént idézett szavak majdnem ugyanazok Xenophonnál is Mem. 1, 1, 1. valamint Plató Apologiájában is.

Hogy milyen részt vett a vádlásban a három vádló közül mindegyik, arról elváltak az adatok. Plato az ő Apologiájában Sokrateset úgy beszélteti, hogy mivel ő a lakosság minden osztályának kimutatá, miszerént helyesen mit sem tud, hanem csak tetsztudó: azért támadtak ellene oly heves ellenségeskedések, és azért haragudott meg rá a három vádló: Melitos a költészek, Anytos a kézművesek és közhatóságok, Lykon a szónokok miatt, azaz hogy megboszná magát mindegyik a maga néposztálya nevében, azért idézték őt a törvényszék elé. Hogy miképen vitaták míg a vádlók mindkét állításukat miszerént 1-ször Sokrates tagadja az állam isteneit és más idegeneket hoz be, 2-szor rontja az ifjúságot, nincs igazán tudva. A mit erről alkalmilag és körülményileg kifürkészhetünk, a következő:

Amaz első vád, a honi istenek megvetése miatt, kikről ő a néptől eltérőleg gondolkodék, hogy miképen növekedheték ellene oly tüzes gyűlöletté, könnyű megérteni; mert a mit mi részünkről benne legnagyobb dicséretre méltónak találunk, hogy korának sokistenségi eszmei fölé emelkedvén az istenség lényéről igaz tanokat terjesztett: épen ez vala a polgárzat részéről legnagyobb bűn, ez a botrány köve, ez azon sziklás zátony, melybe az athénai államháj megütközék. Igaz, hogy nem ő vala maga egyedül, sem nem ő az első, ki tágasb és szabadabb ismeretei következtében ösatyáik hitén torzításokat tőn. Merültek föl már előtte eretneki tanok, melyeket leginkább Anaxagoras, Diagoras és mások támasztottak, kik mindazonáltal az állambüntetés nyilait kikerülték. De az állam nem nézheté tovább közönbösen, hogy azon vélemény kapjon lábra, mintha részéről ily tanítás terjesztése minden meggátolás nélkül áradozhatna. Azért jó Sokratesünknek már előbb is tettek szemrehányásokat honfitársai, hogy Hellas első költőit Homért, Hesiodost, Theognist, Pindarost theogonia- és theológiájok miatt ócsárolta. De e tárgyra nézve mégis nagy ellenmondást találunk az állam részéről Sokrates és egyebek irányában úgy, hogy méltán kérdezhetjük Theodektessel a vádlót: milyen szentség ellen vétett tehát és az állam istenei közül melyiket nem tisztelte Sokrates? melyekre vádló ur kieligítő feleletet alig adhatna. Továbbá mondhatnók: ti, athénai bírák, nem azon vagytok, hogy Sokrates személye, hanem hogy az ő foglalkodása és a fölött itéljete, valljon szabad-e általán bölcselkedni? Csakugyan ha a dolgot úgy, mint kell, vesszük, a kérdés veleje abban áll: valljon a törvényesen főnálló népvallás egyszer mindenkorra oly szilárd és rendíthetlen alapra van-e fektetve, hogy abhoz soha semmi módon nyulni és azt feszegetni nem lehet, nem szabad? vagy meg van-e engedve a népvallás tekintélyét bölcsészetiileg vizsgálni, és lehet-e a nyilvános istentisztelet megkimélése mellett azon túl menni, lehet-e annak föléje emelkedni? És már itt mily nagy ellentét mutatkozik Sokratesre nézve abban, hogy míg neki szemére vetik, miszerént az ősi isteneiket megtagadja; a delphosi Apollo, az athénaiak ősi honistene, őt a hellének közt legbölcsebbnek nyilvánítja. Ime az állam isteneit a szinpadon kigunyolni, mint tett Aristophanes, nem vala véték; el nem fogadni pedig eszmében, mint tett Sokrates, vétség vala. Ha ez nem ellenmondás, akkor alig lehet valamit ellenmondásnak nevezni; sőt méltán lehet ezt az ellenmondások közt legszembeötlőbbnek mondani!

A vád másik része, hogy a honi ifjúságot megrontja, egészen közügyi (politikai) természetű vala, és az ő népuralom-ellenes érzületére vonatkozá, melyre Aristophanes kiválólag soha sem gondolt. A vádló tudniillik fölhozá, hogy Sokrates azon ifjakat, kik vele társalgának, a főnálló polgári törvények megvetőivé teszi, midőn velek elhitei, miszerént esztelenség az államférfiakat babszavazás által válasz-

tani, minthogy kinek sem volna kedve hason módon hajókormányost, ácsot vagy fuvolamestert választani : holott ha e választásban hiba történnék, a kár korántsem lenne oly tetemes, mint az államügyeknél. De ilyen beszédek szükségképen oda vezettek, hogy a létező államintézményeket megvetésre méltókká, az ifjakat pedig erőszakosakká tegyék. Ennek bebizonyítására a vádló azon tényre hivatkozik, hogy Kritias és Alkibiades, kik az államra oly nagy kárt árasztottak, Sokratesnek kedvelt tanítványai valának, kik közül az első a ranguralom idejében legnagyobb nyilvános tolvaj és legerőszakosabb polgár (*πάντων κλεπτιστάτος τε καὶ βιαιότατος*) a másik a népuralomban mindenek közt legvásottabb és legdölyfösebb (*πάντων ἀκρατέστατος καὶ ὑβριστότατος*) vala. Xenoph. Memor. 1, 2, 12. De helyesen veszi észre Xenophon, miszerént mind a ketten, míg Sokratesseel összeköttetésben valának, józanok, mértékletesek, és az ő segítségével elig erősek maradtak rossz testi kívánságaik legyőzésére ; csak későbbben, hogy Sokratesetől elváltak, Kritias ugyan Thessaliában, Alkibiades pedig Athénában romlott meg feslett életű nők és a hielgők gonosz fajzata által : hogy ekként ezek hibái Sokratesre épen nem kenhetők. Csakugyan dacára a legjobb nevelésnek végre is a valakivel született és nőtt tulajdonság kimutatja foga fehéret, vagyis, mint a közmondás tartja : Végre kibuvik a szeg a zsákból és : Megismerni idején mely tejből lesz turó ; a miért a nevelőt felelőssé tenni bizony nem lehet. Vagy talán felelős lehet Seneca Néőrért, vagy Üdvözítőnk Júdásért, ki őt elárulta ? — E fölött a népuralombeliek szemére veték, hogy ő mindig az egyeduralmi Spartát és Krétát mint jól rendezett államokat dicséri, Pisistratos korát kiemeli, a rangurakat inkább akarná az állam élén látni, és mint a népuralom nyilvános ellensége az athénaiak főnálló alkotmányát az ifjuság előtt neveltségessé teszi. És hogy valóban ez volt a fő szemrehányás ellene és elítéltetésének fő oka, kimutatja holta után mint köztudomásu dolgot Aeschines a szónok e szavakkal : *Ἰμεις ὁ Ἀθηναῖοι Σωκράτην μὲν τὸν σοφιστὴν ἀπεκτείνετε, ὅτι Κορίαν ἐφάρη πεπαιδευκός, ἐνα τῶν τριάκοντα, τῶν τὸν δῆμον καταλυσάντων.* Ti ó athénaiak megöltétek Sokrateset a bölcsészt, nyilván, hogy ő nevelé Kritias, egyet a harminc zsarnok közül, kik a népuralmat eloszlatták.

Es valóban ha az akkori Athéna hitvallása- és erkölcsseiben még a régi lett volna, és ha az állam megítélésének nem léteznék felsőbb álláspontja, mint a mindenhai államjog : meg kellene vallanunk, miszerént Sokratesnek, mint athénai polgárnak, az ottani népuralom megítéléséhez, ócsárlása módját és alakját tekintve, joga nem volt épen ugy, mint a keresztény vértanuknak sem, ha őket a római államjog szerént akarnók megítélni. Ezt igazolja az újabb írók közt Wiggers ama jeles művében, melynek címe : Sokrates als Mensch, als Bürger und als Philosoph így szólván : *Wegen der Urtheile, welche Sokrates sich über die bestehende Athenische Verfassung erlaubte, dürfte er sich als Bürger schwerlich ganz rechtfertigen lassen. Die Art, wie er über die Bohnenarchonten spottete, sich über die Athenischen Volksversammlungen, die beliebtesten Demagogen, kurz über das Wesen der Athenischen Demokratie äusserte, war so beschaffen, dass man sie einem Athenischen Bürger nicht wohl nachsehen konnte. Eine Prüfung nach den Gesetzen kann man sie unmöglich nennen, da die Gesetze schwerlich dieselbe erlaubten. Hier kann Sokrates nur mit der guten Absicht, die seinem Tadel zu Grunde lag, entschuldigt werden, da er die Überzeugung hatte, er sei den Athenern von der Gottheit selbst zur bessernden Züchtigung übergeben worden. Magáévá teszi ezen nézetet Forchhammer Péter is ily címü szellemdús iratában : Sokrates und die Athener (Berlin 1837. 43. lap) mondván : Indem wir nun zum Schluss zu den Athenern zurückkehren, müssen wir ihnen unumwunden bezeigen : dass niemals von einem gesetzlicheren Gericht ein gesetzlicheres Urtheil gesprochen, als dasjenige, wodurch Sokrates zuerst des Verbrechens des Unglaubens an die Staatsgötter und der Verderbung der Jugend schuldig erkannt und darauf zum Tode verurtheilt wurde.*

Ugyan mit is tehetett volna a fölhozott vád ellen Sokrates, ki vádlóinak rossz akaratát egészen átlátta, és polgártársai gyűlöletét maga irányában jól ismerte ? a ki elmondhatta magáról mint Plato, hogy honának későn született, mivel népét már megöregedettnek és más erkölcsökhöz szokottnak találta, mint a melyeket ő tanácsla neki. Vagy mit kellett volna neki tenni komoly védelmére ? talán saját meg-

győződését megtagadni, vagy bírának kegyelemért esedezni? Oh! ezt tenni olyannak, ki élte céljaul az emberi méltóság megszentetését tűzte ki, lehetetlen vala.

Ámbár a törvény, mint bizonyítja Xenophon, tiltá, mégis tényleges szokás vala az athénaiaknál a bírák kegyeért esedezni s nekik hizelegni, mire sokan az érdemlett büntetéstől fölmentettek. De Sokrates noha könnyen kieszközölhette volna fölmentését, ha az uralkodó szokásnak meg akar vala hódolni: inkább választá a törvények iránti engedelmségből kifolyó halált, mint a saját méltóságával meg nem férő törvényellenes kegyelem-koldulást. Nem tudod-e Sokrates, így szól Hermokrates Xenophonnál, miszerént az athénai bírák sokszor kevés szó által is megindítatják magokat, hogy az ártatlanul bevádoltakat halálra ítéljék, a vétkeseket pedig elbocsássák? Istenemre, tudom azt, viszonzá Sokrates, és már gondoltam is megmentésemre, midőn nemtőm szándékomnak azonnal ellenállá (*ἠναντιώθη τὸ δαιμόνιον*).

Mindenek előtt tehát vallási vala azon ok, mint kétségbevonni nem lehet, mely őt saját védelmétől visszatartá. Elismeri ezt Wiggers Sokratesről irt művében, mondván: Sokrates úgy tekinté magát mint istenküldötte népoktatót, ki az ő akaratanak áldozatul esett, halálát pedig mint Isten parancsai iránt köteles meghódolást. Ez bizonyára igen érdekes szempont Sokrates halálánál, melyet kevesen szoktak kellő figyelemre méltatni. Az érzéki ember természeténél fogva retteg a haláltól, mely Aristoteles szerént valamint más élő lényre úgy az emberre nézve is mint mindennek vége iszonytató. De a magasabb szellemű ember az élet válságos perceiben is megáll rendületlenül s csak szorosabban fűződik nemtőjéhez, mivel élte folytán mindig hű szövetségben járdalt. És épen ebben különböznek a magasblelkű emberek a közönségesektől, hogy azok ily percekben nagyoknak, emezek kicsinyeknek mutatkoznak; azok egész lényökben igaz hősök, ezek csak betanult szerepet játszanak, és ha mutatnak is olykor a halál iránt bátorságot, ez nem más mint színlett álhősiség, vagy a lelkesmeret marcangoló érzetének erőszakos tapodása. Ime némelyek előkészülnek minden veszélyre, de soha sem állják azokat ki; másoknak beihli a nemtő a kitar-tási erőt azon percben, melyben rá szükségök van. Azért inté Jézus is tanítványait, ne aggódjanak, hogy mit fognak felelni azoknak, kiktől megtámadtatnak, mondván: Tisztartók és királyok elé vitettek én miattam, bizonyosságul nekik és a pogányoknak. Mikor pedig kézbe adnak titeket, ne aggódjatok azon, hogy mit kelljen szólnotok: mert adatik nektek azon órában, mit kelljen mondanotok. Mert nem ti vagytok, a kik szóltok; hanem az Atyátok lelke, ki szól bennetek. Sz. Máté 10, 18, 19, 20. Nem az, a mit valaki betanult, vagy a mire emlékezik, tartja őt fön oly időben, hanem az igazi, eredeti, benső hangulat; nem a mit tanult, hanem a mi ő valóban.

Midőn tehát Lysias, akkori nagy hírű szónok, Sokratesnek egy művészileg kidolgozott véd-iratot nyujta át, melyet a törvényszék előtt reménylhető legjobb sikerrel fölhasználhatna, elolvasta azt Sokrates szokásos kedélyességével, és mint érdemlé, megdicsérte, de elmellőzte annak fölhasználását; minthogy igen szép ugyan és művészi, de kevesbbé férfias, és méltóságának megfelelő épen nem volna. — Már oly szónokról, mint Lysias vala, föltehetni, hogy bizonyosan nem szerkesztett olyasmit, a mi a legméltóságosabb vádlott érzületét csak legkevesbbé is sérthette volna: nincs is kétség benne, miszerént Sokrates büntetésétől fölmentetik, ha ő ezzel vagy még kevesbbé ügyes csak nem sértő beszéddel lépett volna föl a bírák előtt. — De ő azt tenni megtagadta. Egész élete, úgy hívé ő, eligséges védelmet szolgáltat a fölhozott vád ellen, s azért nyugalommal néze a bírák ítéletének eléje; mert inkább akara kortársai kisebb számától félreismerve éltének hátralevő napjairól lemondani: mint magát önmagához hűlennék mutatva egész eddigi életét és az utókor legjobbjainak tiszteletét kockára tenni. Dicsők erről Quintilianus (11, 1, 10) ezen szavai: *Maluit enim quod superesset e vita sibi perire, quam quod praeterisset; et quando ab hominibus sui temporis parum intelligebatur, posterorum se iudicii servavit, brevi detrimento iam ultimae senectutis aevum saeculorum omnium consecutus.* Dacára tehát az ő bőbeszédűségének inkább szeretett volna a törvényszék előtt egészen hallgatni; de minthogy ez szokatlan volt és neki elviselhetlen dolyfűl rovatott volna föl: elszánta magát a védelem azon nemére, mely jellemének és állásának egészen megfelelt. Ő ugyanis éltének utolsó perceiben sem akart másnak látszani, mint a milyennek magát életén át mutatta. Minthogy pedig egész életén egy az ő lényétől elvá-

laszthatlan eszményi gunyor vonult keresztül; és minthogy e sajátságos mosoly, mely Daedalus istensobraiéhoz hasonlító, sokaknak polgártársai közül igen kelletlen vala: szükségképen ezen kellemetlen érzületet kellett jelen föllépése által is a bírák egy részében gerjesztenie. Mindazonáltal a bírák, kik több évtized alatt szabadon hagyták őt, ezen perből is bántatlanul eresztettek volna el, ha hozzájuk, mint mondja Xenophon, csak kissé simult volna.

De azt, Istennek hála! Sokrates nem tette. — És ugyan melyik magasab kebel határozta volna el magát arra ily percben s ily bírák előtt a halál és egész utókor irányában? Ki adhatná magát arra, hogy életének legválságosb percében magához hűtlen legyen oly emberek kedvéért, kik méltóságuk s érdemökre nézve nálánál sokkal alantabb állanak? Vagy ugyan micsoda küljavak végett tehetné azt? Igazán! ki Sokrateget ezért ócsárolja, az soha sem pillantott egy nagy férfi lelkébe, az soha sem érzette saját keblének titkosabb erejét.

A mint tehát a perfolyam a heliasták azaz néptörvényszék előtt, mely majd 600 esküdttől álla, megindult, szóla Sokrates nemes öntudatának magas érzetében, rendületlen lélekkel a bírának, inkább hasonlítván egy parancsnokhoz, mint egy vádlotthoz. Bizonyítja ezt róla Cicero, de Orat. 1, 54, 231 e szavakkal: Socrates ita in iudicio capitis pro se ipse dixit, ut non supplex aut reus, sed magister aut dominus videretur.

A politikai vétség fölemlítésére mit sem felele, hanem sajátságos hunyorával fejtegeté a bírák jelenlétében, mért van annyi ellensége? Ugyanis hogy a delphosi jósigé iránt, mely őt a halandók közt legbölcsebbnek nyilvánítá, föltétlen engedelmességet tanúsítson, hivatást érze magában, melynél fogva az athénai államférfiak- és szónokokat, a költészek-, művészek- és kézműveseket s általán mindegyiket, ki magát bölcsnek tartá, kivizsgálná, s kimutatná nekik, hogy mit sem tudnak; magát pedig csak azért találá bölcssebbnek, mivel tudja vala, hogy mit sem tud, és távol saját személyének túlbecsülésétől tudatlanságának világos öntudatával bir: azért gyűlölik őt a legyőzöttek. — Mivel pedig látták, hogy a leggazdagabbak fiai fölkeresvén őt örömezt hallgatják, midőn azokat, kik magokat bölcsnek vélik, megcáfolja; sőt későbbben magok ezen ifjak is követvén mesterök nyomdokait cáfolgatának másokat: azért fogják rá, hogy rontja az ifjuságot. Mivel továbbá azon bölcsök, kik sophistáknak neveztetnek, mint hitetlenek és a hittanban újítók ismeretesek valának, őt is ilyenek kiáltották ki (Plat. Apolog.). A mint tehát előbb mondtam, így folytatja beszédét, hogy sokaknál gyűlöletes vagyok, az igaz, és ez azon vélemény, mely előtt meg kell hajolnom; tehát nem az én mostani vádlóm, hanem a sokaság gyűlölete az, mely már eddig is sok jeles férfit elvesztett és még sokat el fog veszteni. Én pedig irántatok, ó athénai bírák, jó és barátságos indulattal viseltetem, de inkább engedelmeskedem az Istennek, mint nektek embereknek (Plat. Apol.). És én azon hitben élek, hogy még soha sem történt e polgárzatban veletek nagyobb jó, mint ama szolgálat, melyet én ezen engedelmességem által Istennek tettem.

Végre hat szavazat-többség őt vétkesnek találván elítélte. — Ugyanis a heliasták (bírák) száma ezen ügyfolyamatban 556 vala. Ellene szavazott 281, mellette 275: ha tehát még 3 szavazat az ő részére hajlott volna, az elítélők és fölmentők száma egyenlő leendett és ő fölmentetett volna. (Plat. Apol.) — Melitos ellene halálbüntetést indítványozott: tehát neki is kellett önmaga ellen valamely büntetést indítványozni. Tudni illik egy majdnem irigylendő emberies szokás vala az athénai törvényszéknél, hogy oly esetben, ha a vádló esküvel erősített vádjához büntetést csatolt, és a vádlott vétkesnek találtott, törvényszerűleg lön fölszólítva, hogy a vádló indítványa ellen más valamely büntetést indítványozzon. Ez a végből történt, hogy a vádlott bűnét elismerje, és ha magát enyhébb büntetésre találná méltónak, alkalma legyen a bírának a kettő közt választani. De mit tesz most Sokrates? Az ő büszke de igazságon alapult ellenindítványa az vala, hogy az athénai polgárzatnak tett szolgálataiért a Prytaneionban táplálkozzék. Mely különös megtiszteltetésben csak a legérdemesebb polgár a közügynek tett igen fontos szolgálataért részesítettett. Már a Sokrates által indítványozott ezen ellenbecsü (*τὸ ἀντιμισθία*) oly szembeszökő gúny vala, hogy ennek a törvény értelmében semmi érvényessége sem lehetett; nem is szolgálhatott másra, mint hogy a bírákat fölingerelvén több szavazatot a vádló részére tereljen. Csak

ugyan laerti Diogenes, kinél olvassuk, hogy 281 bíró találta bűnösnek Sokratest 275 pedig ártatlannak, azt is beszéli, hogy miután Sokrates magát a prytaneioni tartásra méltónak becsülte, az ellene szavazókhoz még 80 járult, midőn halálra ítélték. Ennél fogva 361 szavazott Sokrates kivégeztetésére. S tudva, mit tudnunk kell, hogy 556-ból állott a törvényszék, csak 195 szavazott fölmentésére. Ide valók Cicero azon szavai, melyeket de Oratore 1, 54, 231 fölhoz : Erat enim Athenis, reo damnato, si fraus capitalis non esset, quasi poenae aestimatio : et sententia quum iudicibus daretur, interrogabatur reus, quam quasi aestimationem commeruisse se maxime confiteretur : quod quum interrogatus Socrates esset, respondit sese meruisse, ut amplissimis honoribus et praemiis decoraretur, et ut ei victus quotidianus in Prytaneo publice praeberetur, qui honos apud Graecos maximus habetur. Cuius responso sic iudices exarserunt, ut capitis hominem innocentissimum condemnarent.

Ezután következett Sokrates elítéltetése a halálra, vagyis hogy az akkori törvénykezés kifejezésével éljünk, átadatott a 11 férfunak, kik a halálbüntetés végrehajtásával valának megbizva. Elítéltetése után igazi bölcshez illő léleknyugammal a következő szavakat intézé bíráihoz : Én tehát általatok halálra ítéltetem ; ti pedig az igazság által gonoszság- és jogtalanságra vagytok elítélve. S valamint én úgy ti is kötelesek vagyunk ezen ránk szabott büntetést elfogadni. Ennek talán így kellett lenni, s gondolom, helyesen van így. A mi ezt követni fogja, kedvem van megjósolni ; mert azon ponton állok most, hol az emberek jósolni szoktak, midőn tudniillik a halálhoz közelednek. Mondom tehát nektek, oh férfiak, hogy halálom után sokkal nagyobb büntetés ér titeket, mint a melyet ti rám szabtatok. Ezt most azért tettétek, mivel gondoltátok, hogy megszabadultok cselekedeteitek fürkészésétől ; de az ellenkező fog történni, mint mondom. Még többen lesznek vizsgálóitok, kiket én föltartoztattam, — s azok minél ifjabbak annál türemlenebbek lesznek, és ti azon még inkább fogtok boszankodni. Mert ha azt gondoljátok, hogy elítélés által lehet valakit visszatartani attól, hogy titeket rossz életetek miatt ne dorgáljon, helytelenül gondolkodtok. Az ilyen lerázás sem nem lehetséges sem nem szép ; hanem a legszebb és legkönnyebb az, hogy közöletek is mindenki iparkodjék, mást se gátoljon, hogy minél jobb lehessen. Ezt jósolván, elbucsuzom tőletek, kik halálra ítéltetek.

Azután néhány hűséges szót intézett azon bírákhoz, kik fölmentésére szavaztak. Nektek, mint jóakaróimnak, meg akarom mutatni, mit sejtet velem az, mi most rajtam végbe ment. Rajtam, oh bírák ! mert titeket bíráimnak nevezvén gondolom helyesen nevezlek, valami csodálatos dolog történt. Ugyanis a szellemnek szokott jelentgetése az előtt nagyon sűrűn nyilatkozik bennem és csekély dolgokban is ellenállott, ha valamit nem helyesen valék teendő. Most pedig, mint látjátok, az esett meg rajtam, mit végső veszélynek tarthatni és annak tartanak ; és mégis amaz isteni szózat (*φωνή*) nem állott ma ellen, sem midőn reggel házamtól távoztam, sem midőn a törvényszék elé léptem, sem másban, a mit tettem vagy beszéltem : honnét következtetem, hogy a mit tettem, helyes, és a mi velem történt, jó. — De hogy nagy reményünk lehet ahhoz, mikép az, mi velem történt, jó, azt így is gondolhatjuk. Tudniillik a halál bizonyosan egyik e kettő közül : vagy semmi és semminek érzését sem tapasztalja ; vagy, mint mondják, változás és elköltözés innen más helyre. Első esetben hasonlítana a halál olyan mély alváshoz, mely álmodással, éji látványokkal sincs megzavarva : akkor az egész következő idő nem látszanék másnak, mint egy csendes éjnek, s akkor mily nagy nyereség a halál ! A második esetben, hogy a halál, mint tartják, elköltözés innen oly helyre, hol a megholtak találkoznak : ugyan, oh bírák, mi lehetne rám nézve nagyobb jó, mint ez ? Mert ha megszabadulván azoktól, kik magokat itt bíráknak nevezgetik, és a Hádesbe megérkezvén ott az igaz bírákat lelendem, kiktől mondják, hogy a megholtak fölött ítélnék, mint Minos, Rhadamanthys, Aiakos, Triptolemos és sokan a félistenek közül, kik éltökben igazságosak voltak : ugyan ! ez rám nézve rossz költözés-e ? Hát még Orpheus-, Musaeos-, Hesiodos-, Homéros-szal találkozhatni némelyitek mennyire becsülné ! Én legalább, ha ez igaz, kész volnék többször is meghalni ; mert fölötte kedves mulatásom volna ott Palamedes-szel, Ajas-szal vagy mással, ki igazságtalan ítélet által halt meg, találkozni és történetemet azokéval összehasonlítani : kivált ha még ott is úgy tölthetném az időt, mint itt vizsgálgatván ki jó, ki rossz, ki bölcs, ki meg csak látszik olyannak és nem az ? Mit nem adna valaki azért, ha

kérdézködhethetnék arról, ki vezette Trója alá a nagy görög hadat? vagy Odysseus- vagy Sisyphos- vagy másról azon sok ezer férfi és nő közül, kiket megnevezhetnék, s kikkel ott beszélgetni, társalogni s vizsgálódni kimondhatlan boldogság volna! S a mi több, azért ott meg sem ölik az embert. Boldogabbak is mindenben az ottaniak mint az itt élők, s azonfelül halhatatlanok is minden időre. Azért ti is bírák legyetek jó reménnyel a halál iránt, és azt az egyet tartsátok igaznak, hogy semmi rossz sem érheti a jó embert sem élteben sem holta után, és hogy ügyeit az istenek nem hanyagolják el. Az én történetem sem lett csak úgy vaktából, hanem világos előttem, hogy jobb meghalnom és az életbajoktól megszabadulnom, mint élnem. Azért nem tartóztatott vissza az isteni jeladás, s azért nem haragszom elítélőim- és vádlóimra. Fiaimon pedig mikor megnőttek, ha észreveditek, hogy pénzre, rangra vagy másra inkább törekednek mint erényre, álljatok boszut; ha valaminek hiszik magokat, pedig semmik, úgy bánjátok őket, mint én bántottalak titeket; ha arra, mire kell, nem gondolnak, és valamire valóknak vélik magokat, holott semmire való, szidjátok meg őket, mint én szidtalak. Ha ezt teszitek én és fiaim igazságot fogunk tőletek tapasztalni. — De már ideje elmennünk, nekem hogy meghaljak, nektek, hogy éljete: melyikünk megy pedig jobbnak eléje, azt senki sem tudja, csak az Isten.

Erre Sokrates háborítatlan lélekkel távozott el a börtönbe, hol meghaljon, melynek sötét falait jelenléte által örökre megszűnté. Felsőesek ezen utja fölött Senecának e szavai: Socrates eodem illo vultu, quo triginta tyrannos solus aliquando in ordinem redegerat, carcerem intravit, ignominiam ipsi loco detracturus. Alakján minden megegyezik vala szavaival, arca vidor, magatartása méltóságos, járása biztos, taglejtése mértékletes. Midőn pedig barátai közül bizonyos Apollodóros keservesen sira, hogy kényszerülne őt látni oly ártatlanul meghalni, Sokrates megsimogatván fejét lágy mosolylyal így szólítja őt meg: Talán bizony, kedves Apollodóros, inkább akarnád azt látni, hogy mint vétkes, mint azt, hogy ártatlan halok meg? Napjai a börtönben egy lágyan csörgedező ezüst patacska gyanánt folytak le, noha ezek a szokottaknál hosszabb időre nyultak. Ugyanis történt, hogy éppen a törvényszéki ülés előtt egy nappal ünnepély állana be Athénában. Az athénaiak egykor minden kilencedik évben 7 ifju- és 7 leányból álló áldozattal tartozának Minotaurusnak Krétában, melytől őket Theseus menté meg. Theseus elutaztakor megfogadták az athénaiak, hogy, ha őket ezen véradótól megmentendette, évenként egy szent zarándoklást intéznek Apollóhoz Délosba. Mihelyt ez ünnep megkezdődött, és Apollo papja a zarándoklandó hajót megkoszoruzta, nem volt szabad a várost annak visszajötteig bármily módon megszeplősíteni, főleg tilos volt az állam részéről valakit kivégezni. Azért Sokrates elíteltetésétől annak kivégeztetéseig 30 nap folyt le (Plato Phaedon. Xenoph. Memor. 4, 8, 2.), melyek alatt barátai látogatását fogadván velek szokása szerint bölcsészeti beszélgetéseit folytatgatá. Ekkor barátai közül a leghivebb Kriton igen finomul szőtt intézkedéseket tett, melyek következtében Sokrates, ha akart volna, elszökhetett és az ellene hozott ítéletet kikerülhetne volna. — De, minthogy szerénte mindenekelőtt nem azt kell szem előtt tartani, hogy éljünk; hanem azt, hogy jól, szépen és igazságosan éljünk (*ὁ τὸ ζῆν περὶ πλείστον ποιητέον*, ἄλλα τὸ εἶ ζῆν καὶ καλῶς καὶ δικαίως Plato Kriton); és igaztalanságot elkövetni akkor sem szabad, ha igaztalanságot szenvedett valaki (*οὐδενὶ τρόπῳ φαιμὲν ἐκόντας ἀδικητέον εἶναι, οὐδὲ ἀδικούμενοι ἄρα ἀνταδικεῖν* Plato Kriton): Kritonnak ezen ajánlatát magától egyszerűen minden tétovázás nélkül elutasította. Ugyancsak ő bírái által a törvény erejénél fogva ítéltetett el, ennek következtében mint jó polgár tartozék ezen ítéletnek, noha véleménye szerint igazságtalan volt, magát alávetni; ki másképp cselekednék, földelná a törvények tekintélyét, és veszélyeztetné, mennyiben tőle függ, az állam fönmaradását, melynek ő testi s lelki létét egyedül köszönheti. Ha már szülei ellen erőszakot elkövetni borzasztó, mennyivel iszonytatóbb ezt hazája ellen cselekedni, mely hogy mindenki előtt legszentebb maradjon és legnagyobb tiszteletben álljon elkerülhetlenül szükséges. — Barátai közül, kik részént szülőföldieik részént vidékiek valának, senki sem hagyá őt el, és mindenki érzé mily félelem nélkül és nemesen halt meg (*ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα*) és mily csodálatosan lelkesülve és oly állapotba helyezve, mely az öröme és bűnnek bizonyos vegyülete (*κραῖσις ἀπὸ τῆς ἡδονῆς συγκεκριαμένη ὁμοῦ καὶ τῆς λυπῆς*) költözött el: mivel ki sem kételkedék, hogy ha valakinek bizonyosan Sokratesnek jó dolga lesz az alvilágban.

Zavartalan lelki nyugalommal mondott „Légy boldog“-ot mindenkinek, nejeinek, gyermekeinek, barátainak. De a tömlöctartó, ki a bürökitalt meghozta, midőn távozásában sira, legérzékenyebben hatott rá, azért mondá ennek is: Légy te is boldog. Ime mily jó-ember! mindig szépen bánt velem. Ő mindig a legjobb ember volt, és most mily őszintén sirat engem!

Éltének legkomolyabb órájában, kissé halála előtt, még ezen szavakra fakadt: Tudom, megadatik nekem egykor azon bizonyítvány, hogy senki sem követtem el semmi igaztalanságot, senkit rosszabbá nem tettem, hanem mindig iparkodtam jobbakká tenni a velem társalkodókat. (Xen. Mem. 4, 8, 10.) A mint a méregitalt bevette, és a gyógyforrás erejét tagjaiban érezvén már elhidegült, mondá, és ezek valának utolsó szavai, Kritonhoz: „Oh Kriton! mi Asklépiosnak egy kakással tartozunk, add azt meg és el ne mulaszd.“ — Ezzel egész életének gunyorához hű maradván jelenteni akará, hogy a halál végső meggyógyulás a földi élet minden betegségétől.

Igy ivá ő ki barátai- s tanítványaitól környezve az athénaiaktól nyujtott barátság-poharat, a büröknedvet, és elköltözött e világból élemedett korában hetvenedik évén fölül mint könnyű gyalogló, derült arccal, oly szegényen mint idejött vala, a 95 Olympias első évében, 399-dikben Krisztus előtt. Egyhangulag elismert igazság az, miről Xenophon, Plato és Aristoteles is tanuskodnak, hogy Sokrateshez hasonló embert nem ismertek sem a régiek sem a hasonkoruak között, és hogy mióta az emberek emlékeznek, senki sem türte nagyobb egykedvűséggel a halált mint ő. Oh! én ezt oly szépnek, oly nagyknak találom, hogy meg vagyok arról győződve, miszerént még ma is több mint két ezer év lefolyta után senki sem olvashatja Plato Apológiáját, Kriton- vagy Phaedonát a nélkül, hogy magát lelkében meghatottnak, megtisztultnak és magasztosultnak ne érezze. Igazán, ugy halt meg, mint szent ember! Még akkor is, midőn már a halál poharát tartá kezében, ugy beszélt, mint a ki nem a halál hanem az ég felé vitetni látszik.

Igy halt meg az igazi bölcsészet atyja, az erkölcsani bölcsészek fejedelme, azon férfi, ki a tudománynak épen olybecses mint bőséges forrását nyitotta meg, és oly tanmódot szolgáltatott, mely eredetisége és hatálya valamint szilárd alapja által örökre emlékezetes marad. Mert noha Göröghon nagynevű költőket, szónokokat, elméleti bölcsészek- és történezszeket hozott létre: más népek mégis a görög irodalom előnyeit kiképzésökül fölhasználván a tudományok némely ágazatában a görögöket nem csak megközelítették, hanem jóval meg is haladták; de a kit Sokratessele párhuzamba állíthatnánk, sem a görögök sem más népeknél nem találunk senkit. Ama sajátóságos cáfolgatásai, melyeket nemcsak hogy fölhalált, hanem a legnemesb célra bámulatos eredménynyel föl is használt, az ő utolsó beszélgetése óta a börtönben egészen elnémultak. Maga Plato, Sokrates legderekabb tanítványa, inkább jeles tollharcos mint erős vitatkozási csatár vala. Azért egyedül Sokrates élete marad elígséges bizonyíték arra, mily hatást lehet az emberi kebelben szunyadozó szelleml erökre eszélyes beszélgetések által gyakorolni.

Alig költözött el polgártársaitól a halál országába, az athénaiak vele elkövetett méltatlanságukat nem sokára megbánták, és közgyász jeleül a palaestrát és gymnasiumot bezárták. Igen, beszélük, hogy midőn ez időben Euripidesnek Palamedes című szomorujátékát a szinpadon előadák — azon hősnék sorsát, melyre mint magáéhoz hasonlóra Sokrates bírái előtt hivatkozáék — és ezen játék közt az énekkar e verseket éneklé: *ἐκάνετε, ἐκάνετε τὰν πάνσοφον, ὃ Δαναοί, τὰν οὐδὲν ἀλγύνουσαν ἀήδονα Μουσῶν, τῶν Ἑλλάνων τὸν ἄριστον*, azaz megölték, megölték ő Danaok az igazán bölcs ártatlan csattogányát a múzánaknak, a hellének közt a legjobbat: akkor e szavakat mindnyájan Sokratesre értelmezték, és az egész gyülekezet könyekre fakadt. — Siciliali Diodór pedig 14, 37-ben írja: hogy megbánván a nép igazságtalan ítéletét, midőn az élők sorából kitörült ily jeles férfi után hasztalanul sovárogná, haragjában vádlói ellen fordult, és őket ki sem hallgatván halálra ítélte.

Szepesi Imre.

II.

TANÁRI KAR.**a) Rendes tanárok a kegyes tanítórendiek közül.**

Szám	Tanár neve	Tantárgyak melyeket előadott	Tanodai osztályok, melyekben előadásokat tartott	Tanórák száma, melyekben hetenkint összesen tanított	Észrevételek
1	Cseh Ferenc szépművészeti és bölcsészeti tudor	Latinnyelv Bölcsészet	8. 6. 7. 8.	13.	VII. osztály főnöke
2	Csösz Imre	Hittan Latinnyelv Németnyelv	3. 4. 4. 3. 4. 5.	16.	Gymnasiumi hitelemző
3	Hindy Mihály	Latinnyelv Magyar nyelv	6. 7. 3. 4.	15.	VI. osztály főnöke
4	Horváth Pius	Hittan Latinnyelv Magyar nyelv Németnyelv Számítan Földrajz	1.	20.	I. osztály főnöke, hitelemző
5	Kalmár Endre	Történelem Természetrész Természettan	3. 4. 5. 6. 3. 4. 4.	15.	IV. osztály főnöke
6	Koczányi Ferenc	Latinnyelv Magyar irodalom	5. 5. 6. 7. 8.	16.	V. osztály főnöke
7	Lengyel József	Hittan Latinnyelv Magyar nyelv Németnyelv Számítan Földrajz	2.	20.	II. osztály főnöke, hitelemző
8	Peck Ágoston	Történelem Természetrész Mennyiségtan	7. 8. 5. 6. 5.	14.	— —
9	Petlanovics Alajos	Latinnyelv Számítan Földrajz	3. 3. 4. 3.	14.	III. osztály főnöke
10	Suhajda Sándor szépművészeti és bölcsészeti tudor	Mennyiségtan Természettan	6. 7. 8. 5. 7. 8.	16.	VIII. osztály főnöke
11	Szepesi Imre szépműv. és bölcsészeti tudor a m. tud. Akadémia lev. t.	Görögnyelv	5. 6. 7. 8.	9.	Gymnasiumi igazgató
12	Trautwein János	Hittan Németnyelv	5. 6. 7. 8. 6. 7. 8.	14.	Gymnasiumi hitszónok

a) *Rendkívüli tanárok.*

1. Coullaud Károly francia nyelv-
  2. Graffy Máté olasz nyelv-
  3. Egan James angol nyelv-
  4. Csösz Imre szépirás-
  5. Vogl Alajos mű- és egyházi ének tanára.
  6. Landau Lénárt
  7. Engerth Vilmos
- } rajztanárok.

III.

Kivonat az 18⁶¹/₆₂ és 18⁶²/₆₃-diki jegyzékönyvekből.

Tanodai osztály	18 ⁶¹ / ₆₂ tanév végén voltak	18 ⁶² / ₆₃ -diki tanévben						
		alsóbb osztályokból feljöttek		Ismétlők	A tanév kezdetén voltak	Időközben eltávoztak	Az év második felében jöttek	A tanév végén voltak
		helybeliek	másunnan jöttek					
I.	134	107	23	16	146	—	2	148
II.	103	94	20	5	119	—	—	119
III.	96	70	10	1	81	10	—	71
IV.	63	78	12	1	91	—	—	91
V.	65	36	30	4	69	—	—	69
VI.	42	48	9	1	58	5	—	53
VII.	54	27	17	—	44	—	—	44
VIII.	40	41	3	3	47	6	—	41
Összesen	600	500	124	31	655	21	2	636

IV.

Sorozati kivonat az 18⁶²/₆₃-diki tanévből.

Tanodai osztály	Sorozatot nyertek								Sorozás előtt kiléptek		Sorozáson kívül vannak	
	Kitünően első rendűt		Első rendűt		Másod rendűt		Harmadrendűt		I. félévben	II. félévben	I. félévben	II. félévben
	I. félévben	II. félévben	I. félévben	II. félévben	I. félévben	II. félévben	I. félévben	II. félévben				
I.	26	30	88	76	19	11	7	3	5	21	1	7
II.	19	31	83	60	13	12	3	—	—	8	1	8
III.	12	20	45	41	18	9	6	—	—	—	—	1
IV.	20	20	50	43	13	5	5	—	1	18	2	5
V.	7	10	45	43	9	4	1	—	5	12	2	—
VI.	6	8	32	20	11	14	—	1	5	6	4	4
VII.	6	12	37	25	—	1	—	—	1	6	—	—
VIII.	10	12	35	28	1	—	—	—	1	—	—	1
Összesen	106	143	415	336	84	56	22	4	18	71	10	26

V. Érettségi vizsgálatok.

Folyamat	Vizsgálat ideje	Növendékek száma		Vizsgálat eredménye				
		bejegyez- tettek	megjelen- tek	Éretteknek íteltettek		Visszautasítottak		
				kitünőleg	egyszerű.	félévre	egész évre	másod- izben
1	186 ³ / ₃ írásbeli jun. 30. és jul. 1. és 3. szóbeli jul. 20. 21. 22. 23.	41	40	6	32	—	2	1
1	186 ³ / ₄ írásbeli febr. 28. és 29. szóbeli mart. 1. és 2.	4	4	1	3	—	—	—
2	186 ³ / ₄ írásbeli jul. 1. 2. 2. szóbeli jul. 12. 13. 11. 15.	29	28	2	21	1	3	—

VI. Tantárgyak.

a) Rendes tantárgyak.

Tanodai osztály	Hetenkinti órák száma											Összesen
	Hittan	Latín- nyelv	Görög- nyelv	Magyar- nyelv	Német- nyelv	Föld- rajz	Törté- nelem	Mennyi- ségtan	Termé- szetrajz	Termé- szettan	Bölcsé- szet	
I.	2	7	—	4	2	2	—	3	—	—	—	20
II.	2	8	—	3	2	2	—	3	—	—	—	20
III.	2	6	—	3	2	2	2	3	2	—	—	22
IV.	2	6	—	3	2	—	2	3	2	2	—	22
V.	2	6	2	4	2	—	2	2	2	2	—	24
VI.	2	5	2	2	2	—	3	3	2	—	3	24
VII.	2	4	2	2	2	—	4	2	—	3	4	25
VIII.	2	4	3	2	2	—	4	2	—	4	2	25
Összesen	16	46	9	23	16	6	17	21	8	11	9	182

b) Melléktantárgyak.

- a) A francia nyelvet tanulók három osztályának mindegyikére hetenkint három óra fordított az I. osztályban 28, a II. 18, a III. 10 tanuló volt; összesen 56.
- b) Az egyházi éneke két izben fél fél óra lön szentelve. Erre jártak az algymnasium osztályaiból 46.
- c) A mű-éneke a kezdőknél hetenkint 3 óra, a haladóknál 2 óra fordított. Ezt gyakorolta 35 kezdő, haladó 60; összesen 95.
- d) A rajzolás hetenkint 4 órában 54 növendék tanulta.
- e) A szépírás hetenkint 2 órában,
- f) A zene a hangszegyleti zenedében.
- g) A testművelés a helybeli gymnastikában gyakoroltatott.

Az előadott tantárgyak vázlata.

1. Hittan.

- I. osztály. Hetenkint 2 óra I. félév. A szentségek általában, különösen a keresztség, bérmálás, oltárszentség és penitenciartartás előkészületül a husvéti szent gyónáshoz. II. félév: Utolsókenet, egyházirend, házasság és az apostoli hitvallás tizenkét ágazata. Kézikönyv: Közép katekizmus. Kiadja a sz. István-társulat. Budán, 1862. a magyar kir. egyetem betüivel.
- II. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév. Liturgika vagy is a kath. egyház szertartásainak magyarázata. Egyházi személyek, helyek, szerek, és egyházi cselekvények értelmezése az isteni szolgálatnál. II. félév: Az egyházi idők s ezekhez kapcsolt ünnepek. Egyházi szentelések és áldások, szent menetek és bucsujárások. Kézikönyv: Liturgika vagy is a kath. egyház szertartásainak magyarázata. Frenel Ince után kiadja a sz.-István-társulat. Eger, 1861.
- III. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév: Ó-szövetségi történet: A világteremtéstől kezdve egész Ábrahámig. — Ábrahám, Izsák és Jákob patriarkák. József. Mózes. A birák. II félév: A királyok. A próféták. Az asszíriai fogság. A babiloniai fogság. Izrael népének kiszabadulása a fogságból és további állapota az ígért Megváltóig. Palesztina földrajza. — Kézikönyv: Bibliai történet. Róder Alajostól. Eger, 1860.
- IV. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév: Az új szövetségi történetből: Közelebbi előkészületek a Megváltó eljöveteléhez. Jézus Krisztus gyermekkora. Előkészületek Jézus Krisztus nyilvános életéhez. Jézus Krisztus nyilvános életének első és második esztendeje. II. félév: Jézus Krisztus nyilvános életének harmadik éve. Kinszenvedése előtti végnapok. Jézus Krisztus kinszenvedése, halála, és megdicsőíttetése. Az apostolok cselekedetei. A szent-föld általános és részletes leírása. Kézikönyv: Bibliai történet. Róder Alajostól. Eger, 1860.
- V. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév: A kereszténység előtti kinyilatkoztatás — II. félév. A keresztény kinyilatkoztatás. Jézus Krisztus egyháza. Kézikönyv: A katolika Religio tankönyve. Martin Konrád után fordította Mester István. I. Rész. Eger, 1862.
- VI. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév. Az Isten önmagában tekintve. Az Isten mint teremtő, föntartó, kormányzó, megváltó. II. félév: Az Isten mint megszentelő és mint bevégző s teljesítő. Kézikönyv: A katolika Religio tankönyve. Martin Konrád után fordította Mester István. II. Rész. Eger, 1862.
- VII. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév: Általános ker. kath. Erkölcstan- és a különösből a keresztény erkölcsi élete Isten és az ő közvetlen helyettese, az egyház irányában. — II. félév. A keresztény erkölcsi élete az Isten eszes teremtményei irányában. Kézikönyv: A kath. Religio tankönyve. Martin Konrád után fordította Mester István. II. Rész. Eger, 1862.
- VIII. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév. Jézus Krisztus egyházának történelme alapításától kezdve sz. Bonifácig. — II. félév: sz. Bonifáctól korunkig. Kézikönyv: A katolika Religio tankönyve Martin Konrád után fordította Mester István. I. Rész. Eger, 1862.

2. Latínyelv.

- I. osztály. Hetenkint 7 óra. I. félév. Olvasási gyakorlás, betűtan, igék, nevek, névmások, igehatározók, számnevek, előszócskák megfelelő gyakorlatokkal. II. félév: a névnek szabályai tárgyal-

- tattak olvasás, elemzés és fordítás alkalmazásával. Kézikönyv : *Elemi latin nyelvtan*. Szepesi Imre. I. Rész. 8. kiadás. Pest, 1862.
- II. osztály. Hetenkint 8 óra. I. félév : Igetan. II. félév : folytatása s az igék multideje s hanyattszavairól szóló latin versek betanulása s begyakorlása, ugyan azon kézikönyv II része szerint olvasás, fordítás, s írásbeli dolgozatok. Kézikönyv : *Elemi latinnyelvtan*. Szepesi Imre II. rész .5 kiadás. Pest, 1863.
- III. osztály. Hetenkint 6 óra. I. félév : Szóegyeztetés s szóvonzat. — II. félév : Folytatás, olvasás, fordítás, elemzés s szerkesztés. Kézikönyv : *Latin mondattan I. rész*. Szepesi Imrétől. Pest, 1862. — Cornelius Nepos. Vass József Pest, 1861.
- IV. osztály. Hetenkint 6 óra. I. félév : A mondattanból az előbbieik ismételése. A határozatlan-modu igék, az állapotjelzők, a hanyattszók, az igenevek, az előszócskák és igehatározók, a szórend. — Mondatkötés. — Mindenütt a gyakorlatok kapcsolatos fordításával együtt. II. félév : Hangmértéktan és a szó- s mondatkötés ismételése. Olvasás, fordítás, a latin olvasmányok emlézése, elemzés, szerkesztés. Kézikönyv : *Latin Mondattan I. rész*. Szepesi Imrétől. Pest, 1862. Corn. Nepos, kiadva Vass József által. Pest, 1864. P. Ovidius N. keservei III. könyvéből VII. és XII. búdal.
- V. osztály. Hetenkint 6 óra. I. félév. C. Julii Caesaris de Bello Gallico Commentarius I. — II. félév : Ovidius Metamorphosis című költeményei I. és VIII. könyvéből válogatott elbeszélések. — Tanodai és házi gyakorlatok. K. k. C. Julii C. Commentarii. Vindobonae, 1856. P. Ovidii Nasonis Carmina selecta. Kiadta Veress Ignác. Pest, 1864.
- VI. osztály. Hetenkint 5 óra. I. félév : C. Sallustii Crispi Jugurtha seu bellum Jugurthinum 85 §. — II. félévben : Virgili Aeneidos lib. I. II. Házi és tanodai gyakorlatok minden két hétben. Kézikönyvek : Sallustii Crispi Jugurtha. Vindobonae 1857. — Virgili Aeneidos Epitome. Vindobonae 1853.
- VII. osztály. Hetenkint 4 óra. I. félévben : M. T. Ciceronis Oratio pro T. Annio Milone. — II. félévben : Virgili Aeneidis lib. II. Házi gyakorlatok minden két hétben, ugy a tanodában is. Kézikönyvek : Ciceronis Orationes selectae. Brunae 1849. Virgili Aeneidos Epitome Vindobonae 1853.
- VIII. osztály. Hetenkint 4 óra. I. félév. Cornelii Taciti Annalium Lib. I. II. félév : Qu. Horatii Flacci Carm. Lib. I. C. I. II. III. XIV. Lib. II. C. III. X. XIV. XVII. Lib. III. C. I. II. III. Házi és tanodai gyakorlatok minden két hétben. K. k. Cornelii Taciti opera, quae supersunt. Lipsiae 1853. Qu. Horatii Flacci Carmina selecta. C. J. Grysar. Vindobonae 1861.

3. Görögnyelv.

- V. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév. Bevezetés a görögnyelvbe, annak elemei, olvasás, írás, hehezet, hangegytetés, ürpótló betűk, a szótagok időmértéke és hangsulya általában, a hangsúly változása és költözése a hajlítások- és összevonásokban, hangsúlytalan és simuló szók, írásbeli jelek. Az igének némi ismertetése. A fő- és melléknevek fogalma, fölosztása és tulajdonságai mint neme, száma, esete. A hasonlagu nevek I. és II. és a hasonlagu taguak III. ejtegetése. — II. félév : folytatólag a hasonlagu taguak ejtegetése, a melléknevek fokragozása, rendhagyó melléknevek és a tiszta jellegű össze nem vonható cselekvő közép és szenvedő igehajlításnak mintái. — Gyöksszók betanulása, valamint a szabályokat elötvüntető gyakorlatok elemzése és fordítása görögből magyarra és viszont. Kézikönyv. *Elemi Hellénnyelvtan gyakorlatilag előadva* Szepesi Imre kegyes tanítórendi tag által Kühner után Budán 5-dik kiadás 1860.
- VI. osztály. Hetenkint 2 óra I. félév. Igetan. Az ige nemei, igeidők, módok, számok és személyek. Igető, igeképző, előrag, utóragok, időjelző, időképző, időtő. A személyragok és módjegyek egybevetve. Az ω végzetű szabályszerű igék hajlítása előadva *βουλεύω* tiszta jellegű ige mintájában,

mind a három igeidomban. Az ige hangsulya. Az előragok bővebb meghatározása. Kettőzött előrag. Az attikai kettőzés. Összetett igékbeni előrag. Összevont tiszta jellegű igék. Az attikai jövő képzése. Azon tiszta jellegű igék, melyek a jelleget az időképzésben vagy általán vagy csak némely időben röviden tartják. Megfelelő gyakorlatok elemzése és fordítása görög-ből magyarra és viszont. — II. félév. A nem tiszta jellegű néma és folyékony igék időképzése, külön sajátságai, mintái, ezek fölötti észrevételek. Különös sajátságok néhány egyes mind tiszta, mind nem tiszta jellegű igék időképzésében. Hangugratás és betüättétel. Ezeknek megfelelő gyakorlatok elemzése és fordítása. Az előadott rendes igék minden nem s idomára szolgáló vegyes példák elemzése, fordítása és emlézése. — Rendhagyó igék, melyeknek valódi tője a jelen s félmultban a személyragok elé beiktatott ν , $\nu\epsilon$, $\alpha\nu$, $\sigma\kappa$, ν , $\iota\sigma\kappa$ szótag vagy az igitő kettőzése által erősödött, valamint olyanok, melyeknek valódi tőjéhez a jelen- s félmultban ϵ tüzetett. Mindenütt a gyakorlatok fordításához szükséges gyökszók emlézése, és a szabályokat előtűntető gyakorlatok fordítása és elemzésével összekötve. Kézi könyv: Elemi Hellénnyelvtan Szepesi Imrétől.

VII. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév. A rendhagyó és μ végzetű igék betanulása és ismétlése megfelelő példák és gyakorlatokkal összekötve. Különféle műdarabok fordítása Plutarchból számra nézve 15; folytonos visszavezetéssel a nyelvtani szabályokra. Továbbá a rendhagyó és μ végzetű igék hajlítására szolgáló vegyes példák emlézése. — II. félév. Plutarchból választott beszélek fordítása számra nézve 25. Az ióniai szójárás rövid ismertetése után néhány beszély Herodotból és Anakreon hat Ódája. Továbbá a rendhagyó és μ végzetű igék ismétlésének megfelelő példák emlézése. Kézi könyv Gedicke Görög olvasókönyve. Papp Györgytől. Pest, 1844.

VIII. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév. Olvasaték és kellően lön értelmezve valamint a nyelvtani szabályok ismétlésével folyton összekötve Sokrates nevezetességeiből Xenophon I. könyvének 6. és 7. része. II. könyvének 1. része III. könyvének 13. része. IV. könyvének 2. 3. és 5. része. — II. félév. Homer szójárásának általános ismertetése után Ilias 6. éneke. Kézi könyvek. Elemi Hellénnyelvtan gyakorlatilag előadva Szepesi Imrétől. Kühner után ötödik kiadás Budán, 1860. — Xenophontis Memorabilia Lipsiae sumtibus et typis Caroli Tauchnitii 1839. Editio stereotypa. — Homeri Iliadis Epitome in usum Scholarum edidit Franciscus Hohegger Vindobonae sumtibus et typis Caroli Gerold et filii 1853.

4. Magyar nyelv.

I. osztály. Hetenkint 4 óra. I. félév. Mondattan és szóragozás. Az egyszerű mondat. A tágitott egyszerű mondat. — II. félév: Az összetett mondat. Szóképzés. Helyes írás. Olvasás, elemzés és dolgozatok. Kézikönyv: A magyar nyelvtan elemei Lutter Ferdinánd. Második kiadás. Pest, 1861.

II. osztály. Hetenkint 3 óra. I. félév. Az ige, az igeragozás, a rendes iktelen, ikés, hangugrató, ható és mivelhető igék ragozása. — II. félév. A rendhagyó személytelen és hiányos igék, határozók, kötszók és indulatszók. Olvasás, elemzés, írás, szavalás, írásbeli dolgozatok. Kézikönyv: Magyar nyelvtan Szvorényi Józseftől. Pest. 1861.

III. osztály. Hetenkint 3 óra. I. félév. Az egész nyelvtan rövidletes ismétlése, szóegyeztetés, szóvonzat, az igemódok és idők viszonyai a mondatban. — II. félév. Szórend, önálló mondat, összetett mondat, a függő mondat rövidülése, többszörös összetettek. Olvasás, elemzés, betanulás, szavalás s írásbeli dolgozatok. Kézikönyv: Magyar nyelvtan Szvorényi Józseftől. Pest, 1861. — Olvasókönyv: Trautwein Jánostól III. rész. Pest, 1861.

IV. osztály. Hetenkint 3 óra. I. félév. Mondattan általános kiterjedésben, körmondattan. — II. félév:

Mesék, szórász, elbeszélések, levelek, folyamodvány, kötelezvény, szerződés s hason polgári ügyiratok különféle nemei és verstan. Olvasás, elemzés, betanulás, szavalás s írásbeli gyakorlatok. Kézikönyv: mint a III. oszt. és Irálytan Laky Demetertől. Pest, 1862. — Olvasmányok Szvorényi Józseftől IV. kötet. Pest, 1855.

- V. osztály. Hetenkint 4 óra. I. félév. Ékesszólástan átalánosan. Különösen képletek, alakzatok, körmondatok, verstan. Irálygyakorlatok. — II. Mesék, levelek, elbeszélések, mondattárgyalások, rímek különböző fajai. — Irálygyakorlatok, szavalás. Kézikönyv: Ékesszólástan Szvorényi Józseftől. Pest, 1862.
- VI. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév. A magyar irodalom története. Előzmények, ókor. Műértelmezés, szavalás, irálygyakorlatok. II. félév: Középkor Mátyás és Jagellók koráig. A többi mint első félévben. K. k. A magyar irodalom ismertetése, s Olvasókönyv felsőbb tanodák használatára. Kiadja a Sz. Istvántársulat. Pest, 1863.
- VII. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév. A magyar irodalom története. Előzmények, ókor. Műértelmezés, szavalás, irálygyakorlatok. II. félév. Közép és ujkor. A többi mint első félévben. K. k. mint a 6. osztályban.
- VIII. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév. A legujabb kor, különösen Vörösmarty kora. Műértelmezés, szavalás, irálygyakorlatok. II. félév. Hetenkint 2 óra. Folytatása az első félévnek s az egész irodalom történetének áttekintése. A többi mint első félévben. K. k. mint a VII. osztályban és Lonkay Antal által szerkesztett. Budán, 1855.

5. Németnyelv.

- I. osztály. Hetenkint 2 óra. Mind az I. mind a II. félévben olvasási gyakorlatok fordítással is összekapcsolva.
- II. osztály. Hetenkint 2 óra. Mind az I. mind a II. félévben, olvasási gyakorlatok fordítással is összekapcsolva.
- III. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév: A hang- és írástan. A szótagokról. A helyesírás. A szótanból: A névelő. A főnév nemi és hajlítási tekintetben. A névmás. — II. félév: A melléknevek hajlítástana és fokragozása befejeztetett. A számnév. Az igehatározók. Az igehajlítás főbb vonalai. Olvasás, fordítás, elemzés, emlzés és írásbeli dolgozatok. Kézikönyv: Német nyelvtan Riedl Szendétől. Pest, 1862, Lesebuch. Ofen, 1863.
- IV. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév: A helyesírási és nemi szabályok ismétlése. A fő- és melléknevek hajlítása és ez utóbbiak fokragozása. A sark- és rendszámnevek. A határozatlan számnevek. Mindenütt együttartva a fordításokkal. — II. félév: A megkezdett igitan folytattott, illetőleg a gyenge, erős és rendhagyó igehajlítás a minták mellett számos példában begyakoroltattott. Az igehatározók. A mondattanból: A névelő. A névszóhajlítási végzetek használata. A szórend és előszócskák. Kézikönyv: Riedl Szendétől. Gyakorlatoknál: Toepler Th. E.-tól. Pest, 1858.
- V. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév: A nyelvtan egyetemes ismétlése. Az igitan befejezése, különös tekintettel az erős és rendhagyó igékre. Mondattanból: A névelő. A névmások. II. félév: A névszóhajlítási végzetek használata. Az előszócskák. A szórend. Az igehajlítási alkatrészek használata. Olvasás, emlzés, írásbeli dolgozatok. K. k. ugyanaz. Deutsches Lesebuch. Für die oberen Klassen der Gymnasien von J. Mozart II. Band. IV. Auflage, Wien 1859.
- VI. osztály. Hetenkint 2 óra. I. és II. félév. A nyelvtan ismétlése, olvasás, fordítás, elemzés, fejtegetés, az olvasmányok tulajdon szóvali elmondása, írásbeli dolgozatok. Kézikönyv: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der Gymnasien von J. Mozart. II. Band. Vierte Auflage. Wien, 1859.

- VII. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév : Irodalmi történet a középkori költészet hanyatlásáig. — II. félév. Az irodalmi történet folytatása Opitzig. Olvasás, fordítás, elemzés, fejtegetés, írásbeli dolgozatok. Kézikönyv : Ugyanaz.
- VIII. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév. Az irodalmi történet folytatása Lessingig. — II. félév : Az irodalmi történet befejezése. Olvasás, fordítás, elemzés, fejtegetés, írásbeli dolgozatok. Kézikönyv : Ugyanaz.

6. Földrajz.

- I. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév : A magyar birodalom leírása, különösen Magyarország Dunán inneni és túli vármegyéi. II. félév : Tiszán inneni és túli vármegyék, Erdély, Magyar-tengervidék, Tót- és Horvátország, katonai határőrség és Dalmátország. Kézikönyv : A magyar állam földirata, Visontay Jánostól, 4-ik kiadás. Pest, 1864.
- II. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév. Európa országai. II. félév : Az osztrák birodalom részei. Kézikönyv : Egyetemes földirat, szerkeszté Visontay János. Pest, 1862.
- III. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév : Ázsia. — II. félév : Afrika, Amerika és Polynesia. Kézikönyv : Egyetemes Földirat, Visontay János által. Pest, 1863.

7. Történelem.

- III. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév : A hunnok és avarok vázlatos előadása után a magyar vezérek korszaka, továbbá Magyarország története az Árpádházból származott királyok alatt I. Endréig. — II. félév : Folytatás az Árpádház kihaltáig. Kézikönyv : Magyarország története, írta Frankl Vilmos. Pest, 1863.
- IV. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév : Magyarország története a vegyes házakból származott királyok alatt V. Lászlóig. — II. félév : Folytatás a mohácsi vészig. Kézikönyv mint főnebb.
- V. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév : Magyarország története az ausztriai házból származott királyok alatt I. Leopoldig. — II. félév : Folytatás V-ik Ferdinándig. Kézikönyv mint főnebb.
- VI. osztály. Hetenkint 3 óra. I. félév : Ó-kor, a rómaiak történeteig. — II. félév : A rómaiak története a nyugoti római birodalom megdőléséig. Időszerű földrajz. Kézikönyv : Egyetemes világtörténet, írta Schröck Ferenc. Pest, 1856.
- VII. osztály. Hetenkint 4 óra. I. félév. A kereszties háboruktól németalföld szabadságharcáig. II. félév. XII. Lajos korától a francia forradalomig. Időszerű földrajz. Kézikönyv. Egyetemes világtörténet, írta Schröck Ferenc II. és III. köt. közép- és ujkor. Pest, 1858.
- VIII. osztály. Hetenkint 4 óra I. és II. félév. A magyarok oknyomozó története. Kézikönyv. Magyarország története, a felső gymnasiumi és reáliskolai osztályok használatára, írta Környei János. Pest, 1864.

8. Mennyiségtan.

- I. osztály. Hetenkint 3 óra. I. félév. A négy művellet egész számokkal. II. félév. A közönséges törtek. Kézikönyv. A tiszta mennyiségtan elemei. Dr. Lutter Ferdinánd. I. rész. Pest, 1860.
- II. osztály. Hetenkint 3 óra. I. félév. Az előbbieket ismétlése után a tizedes törtek. II. félév. Számolási rövidítések, arányok, aránylatok, egyszerű és összetett hármasszabály. Kézikönyv. Számítan. Dr. Lutter Ferdinándtól I. rész, 2-dik kiadás. Pest. 1860.

- III. osztály. Hetenkint 3 óra. I. félév. Ismétlések, egyszerű és összetett kamat számolás s lerovatolás. — II. félév. Egyszerű és összetett társaság-, vegyítés- és lánc-szabály. Kézikönyv. Számtan. Dr. Lutter Ferdinándtól. Pest, 1864.
- IV. osztály. Hetenkint 3 óra. I. félév. Általános egész és betűszám-tani egész számokkeli számolás. — II. félév. Az egész számok tulajdonságai tényezőikre nézve. Tört- és hatványmennyiségekkel számolás. Kézikönyv. Mennyiségtan a középtanodák felsőbb osztályainak számára. Készítette Dr. Lutter Ferdinánd. Pest, 1860.
- V. osztály. Hetenkint 2 óra. I. és II. félév. Mértan, siktan, az idomok területének kiszámolásaig. Kézikönyv. Mennyiségtan a középtanodák felsőbb osztályainak számára. Készítette Dr. Lutter Ferdinánd. Pest, 1860.
- VI. osztály. I. félév. Hatványok és gyökök. Számkezelés a tizedes rendszer értelmében. Arányszámok. II. félév. Egyenletek. Kézikönyv. Dr. Lutter Ferdinánd Mennyiségtana.
- VII. osztály. I. félév. Haladványok. Kapcsolástan. Newton kéttagi tantéte. A Mértanból. A vonalok közti arányok és aránylatok. Az idomok területének kiszámítása. II. félév. Tömörmértan. Sik-háromszög-tan. Kézikönyv. Dr. Lutter Ferdinánd Mennyiségtana.
- VIII. osztály. I. félév. Elemző mértan. — II. félév. Az egész mennyiségtan ismételve. Kézikönyv. Dr. Lutter Ferdinánd Mennyiségtana.

9. Természettudományok.

- III. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév : Természettudományok : Az emlős állatok és a madarak osztályából a ragadozók rendje. — II. félév : a madarak folytatása, hüllők, halak, a tulajdonképeni bogarak és lepkek. Kézikönyv : Az állatország természetrajza, írta Pokorny Alajos.
- IV. osztály. Hetenkint 2 óra. I. félév : Természettudományok : a virágos növények egyes szerveinek leírása és ismertetése ; továbbá a levél és virágtalan növények ; a leveles virágtalan s az egyszikű virágos növények. — II. félév : Két vagy több szikű virágos növények. Kézikönyv : Növényország természetrajza, írta Pokorny Alajos, Bécs, 1856.
- „ „ Hetenkint 2 óra. I. félév : Természettudományok : a testek általános tulajdonságai. Vegytan. II. félév : a szervetlen vegytan folytatása és a szerves testek vegytana. Kézikönyv : A természet-tan elemei, készítette dr. Lutter Nándor. III. javított kiadás. Pest, 1862.
- V. osztály. Hetenkint 2 óra. I. és II. félév : Ásványtan. Kézikönyv : Ásványtan. Felsőbb gymnasiumok használatára, írta Mihálka Antal. Pest, 1854.
- „ „ I. félév. Szilárd, hig és terjedékeny testek erömütana. II. félév. Hang, fény, hő, villanyosság. Kézikönyv : A természet-tan elemei. Dr. Lutter Nándor.
- VI. osztály. Hetenkint 2 óra. I. és II. félév : Állattan. Kézikönyv : Állattan felsőbb gymnasiumok használatára, írta Mihálka Antal. Pest, 1854.
- VII. osztály. I. félév : A testek tulajdonai. A részecserök hatása. II. félév. Erömütan a testek ütközéseig. Kézikönyv, írta Subic Simon.
- VIII. osztály. I. félév. A testek ütközésétől kezdve az erömütan befejeztéig. II. félév. Delejeesség. Villanyosság, Hang, Fény. Kézikönyv : Természettan, — írta Subic Simon.

10. Bölcsészet.

- VI. Osztály. Hetenkint 3. óra. I. félév. Tapasztalati Lélektan. — II. félév. Gondolkodástan. K. k. Bölcsészet a tanulók használatára. Purgstaller Kal. Józseftől. Pesten 1862.

VII. osztály. Hetenkint 4 óra. I. félév. Ismerettan. — II. félév. Erkölcstan. K. k. Bölcs. a tan. haszn. Purgstaller Kal. Józseftől. Pesten, 1862.

VIII. osztály. Hetenkint 2 óra. A Bölcsészet Történelme. I. félév. Az ó-kornak időszakát, az ujkor időszakából az ugynevezett középkor. — II. félév. A Bölcsészet önállóságától jelen időig, vagyis a legujabb kor. K. k. Purgstaller Kal. Józseftől. Pesten, 1862.

Kidolgozási föladatok.

V. osztályban.

1. Az erény állandó kincs. — Körmondatok. — 2. A szóelemzés haszna. — 3. Szent László. — Emlékvers. — 4. Összetett, részelő, ellentétes, magyarázó, hasonlósági mondatok. — 5. Eger megszállása. — Képletek és alakzatokkal. — 6. A tudomány az elmehomályt eloszlatja. — Körmondatok. — 7. Szent István a magyarokat keresztény hitre térítette. — Alakzatokkal ékítve. — 8. A december-havi vihar következményei Pesten. — Élénekrajz. — 9. A tél. — Leírás. — 10. Az egér és a béka. — Mese. — 11. Árpád magasztalása. — Hősi versek. — 12. Az 5 osztálybeli tanulók munkásságra buzdíttatnak. — Alagya. — 13. Levél, melyben a fiu szüleitől pénzt kér latin-magyar szótárra. — 14. Az erény jutalma. — Hatméretű versek. — 15. A reggeli órák legalkalmasabbak a tanulásra. — Okhalmaz. — 16. A fiu és a forrás. — Elbeszélés. — 17. A nyár. — Leírás. — 18. A jó és rossz lelkiismeret. — Emlékversezet.

VI. osztályban.

1. Hasonlító, okadó és föltétező összetett mondatok. — 2. A szóelemzés alapítja meg a tökélyes nyelvismeretet. — 3. A tanuló ifjuság feszült figyelemmel tartozik az előadásokon jelenlenni. — Összetett körmondatok. — 4. Caesar és Cato. — Epigramm. — 5. Isten teremtményeinek a szükségeseiket kegyesen osztogatja. — Összetett körmondatok. — 6. Levél, melyben barát barátjának megírja, mint tölté el a szünhavakat. — 7. Isten mindenhatósága iránt csodálkozás- és szeretettel teljünk el. — Okhalmaz. — 8. A tanuló reggeli foglalkozása. — Hatméretű versek. — 9. A dió- és almafa. — Mese. — 10. A madárfészek. — Elbeszélés. — 11. Az ös-magyarok eskü-módja. — Horváth Endre hőskölteménye után kötetlen iránylyal előadva. — 12. Hunyadi János. — Jellemrajz. — 13. Tárnokvölgyi ütközet. — Történeti rajz. — 14. Béla herceg párbaaja a pomerániai herceggel. — Leírás. — 15. Virág és remény. — 16. Oltovány és barátság. — 17. A jámbor csendes kimulása. — Hasonlóságok. — 18. Viharban Isten hatalmát elismervén hozzá ragaszkodjunk. — Asklepiad-versek. — 19. A legrégebb szentirási fordításokból Ruth könyve mai magyarsággal előadva. — 20. A fiatal kort hasznos munkásságban illik tölteni. — Értekezés. — 21. Hermoneges. — Bökvers, Martialis után magyarra fordítva.

VII. osztályban.

1. A könyveket kellő megválasztás után rend- és figyelemmel szükség olvasni. — Körmondatok. — 2. Az ember legnagyobb vigasza a tiszta öntudat. — Összetett körmondatok. — 3. A remek-művek olvasása nagy hasznunkra vagyron. — Kifejtés. — 4. Levél, melyben a fiu atyját körülményeiről értesíti. — 5. Fohász. — Hatméretű versek. — 6. Tatárpusztítás Magyarhonban. — Történeti elbeszélés. — 7. Tél. — Leírás. — 8. „Erzsébet“ című alagya Kisfaludi Károlytól, folyó-beszédben képletek- s alakzatok kiemelésével. — 9. A sirbeszéd szövegében előfordult igeidők kiemelése. — 10. Mennyire

szükséges és hasznos a magyar nyelv teljes és szabatos írására a gyökök és tök szemmeltartása? — 11. Buzdítás a dicsőségre. — Alagya. — 12. A növényzet tenyészése. — Természetrizai értekezés. — 13. — Árpád alkotmányt tervez magyarjainak. — Trochaeusi rimekben. — 14. Kirándulásom Visegrádra. — Utirajz. — 15. Folytatása az előbbinek. — 16. Több élő- és holt nyelvnek irodalomra nézve szükséges volta. — Értekezés. — 17. A közlő félévi vizsgálatok előtti időt kettőzött szorgalommal szükség tölteni. — Okhalmaz. — 18. — A tanuló növendékek erény- és szorgalomra buzdítatnak. — Asklepiadi versek.

VIII. osztályban.

1. Színhavi tapasztalataim. — Leírás. — 2. A tanuló ifjuság önművelése s a haza boldogítása végett tudományokkal örömmel foglalkozzék. — Értekezés. — 3. A magyar irodalom bajnokainak dicsőítése. — Hősi versek. — 4. Ugyanennek folytatása. — 5. A magyarok Augsburgnál. Költői díszek és alakzatok kiemelései. — 6. A tanuló növendékek az erény példáit követni tartoznak. — Szónoki okoskodás. — 7. A tudományok s művészetek állapota Mátyás korában. — Korrajz. — 8. Szent-Gellérthegy. — Leírás. — 9. Flaccus rossz szónokról. — Epigramm. — 10. Árpád korszakbeli emlékekből emeltessenek ki az igeidők. — Nyelvészeti kísérlet. — 11. A nemzeti nyelvben alapos ismeretekre kell törekedni. — 12. Szóelemzési feladványok. — 13. Kikelet. — Szökőversek. — 14. Erény okozatai. — 15. Fordítások hasznossága. — Értekezés. — 16. Buzdítás a költészetre. — Sapphói dal. — 17. Veszélyek, melyek az ifjúságot fenyegetik, különösen: a rossz olvasmányok, rossz társaságok és rossz példák. — Értekezés. — 18. István király érdemei a kereszténység terjesztésében. — Mübeszéd.

Vallási ügy.

A délelőtti rendes előadásokat 7 $\frac{1}{2}$ órakor mindennap sz. mise előzte meg, a vásár- és ünnepnapokon fél óráig tartott hitbéli oktatást délelőtt 9 órakor sz. mise, délután 3 órakor vecsernye szokta követni.

A vasárnapi és köznapi isteni tiszteletet különösen emelték a sz. mise és litániák alatt jól szabályozott és kellő áhítattal zengedezett egyházi énekek, melyeknek a szívek- és kedélyekrei befolyása jótékonyan növelé azon buzgó érzelmeket, melyek a romlatlan szívben, midőn a nyilvános istentiszteletben résztvesz, önként fölmerülnek. Nagy gonddal is lőn az ifjak szívébe az egyházi énekek e hatása szívárogatva és még nagyobbál ápolva; minthogy reményleni lehet, hogy a mi zsengekorbán gyökeret vert, azt az élet viszontagságainak bármí viharai sem fogják abból kitépni.

A római kath. növendékek a tanév folytán ötször végezték a szent gyónást, és ugyanannyiszor részesültek az oltári szentségben. Különösen a husvétí sz. gyónást és áldozást három napi sz. gyakorlatok előzték meg.

A hittani oktatás ő főmagasságának Scitovszky János bibornok és herceg-prímásnak kegyteli gondoskodása alatt, — a nyilvános vizsgálatok pedig juliushó 5- és 6-dikán méltóságos és főtisztelendő Szabó József pápai házi praelátus, esztergomi kanonok és a pesti központi papnővelde igazgatója jelenlétében lőnek megtartva.

A helv. evang. nem egyesült görög és héber vallásu növendékek a hittanban saját helybeli hittanáraik által oktattattak.

J ó t é k o n y s á g i   ü g y .

1) Tekintetes Flór Ferenc orvostudor által tavál april 4-dikén, mint Istenben boldogult Gyula fia születése napján, Flór Gyula emlékdija cím alatt élte fogytáig ígért 40 forintnyi összegben egyaránti fölosztással ez évben Keresztesi Gyula és Blaske József jó erkölcsü és kitünő szorgalmu, de szegényebb sorsu 6-dik osztálybeli növendékek részesültek.

Ugyanazon nagylelkü jótévő az idén *Magyar plánták* szárított gyűjteményéből 19 füzetet és ezekhez Szádler József orvostudor által készített és Trattner Mátyás nyomdájában 1824-dikben megjelent magyarázatot a kegyes tanítórendi pesti gymnasiumnak ajándékozni sziveskedett. Miért itt neki, valamint egyéb jótévőinknek is, nyilvános köszönetet mondunk.

2) Heckenast Gusztáv pesti nyomdász és kiadó ur a következő hasznos művekkel gazdagítá a k. tanítórendiek pesti nagy-gymnasiumának könyvtárát :

Természettan a fölgymnasiumok és főrealtanodák számára. Irta Subic Simon. Pest, 1862.

Algebra vagy Betűszámтан. Komnenovich Sándortól. Pest, 1862.

Francia nyelvtan. Szerzője Schwiedland Frigyes. Pest, 1862.

Az ókorbéli Földirat és Történelem alaprajza. Németből Pütz Vilmos után Pest. 1862.

Az Ásványtan alapvonalai, a fölgymnasiumok- és főreáltanodákban használatra Mihálka Antal. Pest, 1864.

Föld- és Természetráaj népiskolák számára kiadta Jánosi Ferenc tanár 3. kiadás. Pest, 1861.

Latin nyelvtudomány Toepler Theophil Ede 3. kiad. Pest.

Irálytan különös tekintettel a müegyetemi, kereskedelmi és reáltanodai ifjuság szükségleteire.

Machik József. Pest, 1862.

Német olvasmányok az irók rövid életrajzaival. Pest, 1864.

P. Virgili Maronis Aeneidos Liber II. Iskolák számára magyarázta Ponori Thewrewk Emil Pest, 1863.

Az Ásványország természetrajza. Középtanodák használatára írta Szabó Ignác egri tanár. Pest, 1864.

A vers szavalás elméleti és gyakorlati kézikönyve. Irta és összeszedte Szász Károly. Pest, 1863.

Latinnyelvtan gymnasiumi tankönyv. Szerkeszték Dávid István és Kolmár József I. és II. rész. Pest, 1864.

Gyakorlati példatár a latinnyelv alaktanához. Szerkeszték Dávid István és Kolmár József. Pest, 1864.

Elméleti és gyakorlat német nyelvtan. Irta Steinacker Gusztáv. Ötödik Ballagi Móric által javított és bővített kiadás. Pest, 1863.

Gyakorlati német nyelvtanító. Utmutatás Magyarok számára. Irta Szontagh Jenő. 3. kiadás. Pest, 1863.

Német Grammatika a tanuló ifjuság használatára Toepler Theophil Eduard 7-dik kiadás. Pest, 1864.

Földrajz és Történettan alaprajza algymnasiumok számára Pütz Vilmos német szövege után magyarra áttette néhány nagykörösi tanár. Három rész 1 kötet. Pest, 1864.

Lesebuch zur Förderung humaner Bildung in Real- und Mittelschulen. Von Ad. Stifter und J. Aprent. Pest, 1864.

3) Lampel Róbert pesti könyvárus úr a gymnasiumi könyvtárt hat segéd tankönyvvel bővíté.

- 4) Kriesch János budai gymnasiumi tanár az általa kiadott Természetráaj vezérfonala I. rész. Állattan 1864. Budán.
- 5) Peregriny Elek ur „Magyarország Története az algymnasium használatára. 1863. Pest.
- 6) Szabó Ignác tanár ur. „Az Ásványország Természetráaja közép tanodák használatára. Pest, 1864.
- 7) Belányi Ferenc ur Die Ungarischen Zeitwörter mit ihren Bestimmungsyblen und deren Anwendung von Alexander Rákosy, Pest, 1864.
- 8) Ráth Móric ur Magyarállam földirata szerkeszté Visontay János. Pest. 1862. – című munkákkal kedveskedének.
- 9) Fötisztelendő Csutor János szili plébános, esperest és címzetes kanonok ur az általa kiadott „Marosdi remete“ című munkából 200 példányt a fötiszt. kegyesrendi főnöknek a végből küldött, hogy azokat a kormányzása alatti gymnasiumokban levő érdemes és már érettebb ifjak közt idő szerént osztogattassa ki. A munka magában foglalja a lelki pásztorkodás gyakorlati részét, melylyel megismerkedni e pályára vágyóknak szükséges.
- 10) Posner Károly Lajos pesti nagy kereskedő ur a szorgalmas és jó erkölcsű szegény tanulók közötti kiosztás végett a budapesti tankerületi kir. főigazgatóságnak rendelkezésére 10 darab cs. k. aranyt bocsátván ezzel a tanügy iránti meleg részvételének újabb tanusítványát adá. Ez adományból egy darab a pesti kegyes tanítórendi nagy gymnasium igazgatóságának küldetéek át, hogy ezzel a legérdemesebb szegény sorsu növendék jutalmaztassék meg. Erre érdemesnek találtatott László István 3-ik osztálybeli tanuló.
- 11) Müller Bernát pesti gyógyszerész ur a vegytani szertárt fénymázos állványra helyezett és léghellenes foglalatu 35 üvegebe zárt kémszerekkel gazdagítá.
- 12) Berghoffer Sándor 2-ik osztálybeli tanuló a természeti muzeumnak egy jelesen készletezett emberkoponyát és több ásvány és állattani tárgyat ajándékoza. – Hála az adományozóknak.

XI.

A gymnasium mellék tantárgyai.

a) Az élő nyelvekrei tanítás.

A kegyes tanítórendi gymnasium bármely osztálybeli növendéke, kinék anyagi és szellemi tehetségei megengedik, a francia, olasz vagy angolnyelvben, mérsékelt díj mellett, a fensőbb tanhatóság által arra képesített rendkívüli tanároktól, képzettségi foka szerént különböző osztályokban, hetenkint 3 órában, a gymnasium épületében, tanítást nyerhet. Az erre vállalkozók kötelesek a díjt félévénként előre letenni, a föl vállalt tárgy előadásaira szorgalmasan eljárni, a föl adott gyakorlatokat kidolgozni, kijavítani s leírni, és az elő adott tantárgyat úgy elsajátítani, hogy abból a félév végén tartandó közvizsgálatot ki állhassák. — A ki állott vizsgálatról és tett előmenetről a félév végén úgy, mint a rendes tantárgyból, tanjegyet kap, mely neki az alkalmilag kiadandó bizonyítványban följegyeztetik.

b) A műének tanítás.

Oly gymnasiumi növendék, ki magában hangképességet érez és azt kiművelni kívánja, félévénként eleve fizetendő mérsékelt díjért a műenék lélekeiben, a hangjegyek megismerésében, ütemtartás és hangtalálásban hetenkint három órai oktatást nyer. A műenék léleke tanításának rendeltetése a szép enék léleket minden módon emelni, az emberi hang természeti kellemét művészi léleke képezni, azt hajlékonyabbá, csengőbbé, szabatosabbá, szóval biztossá tenni: következésképen mind a fonséges egyházi mind a csinosított és magasultabb világi énekeket művészi léleke több szerepen zengedezni, s így a szépézet szabályaihoz alkalmazva és bájosabb alakba öltöztetve kedves dallamokban szívélyesen előadni. — E végből minden vállalkozó tanuló köteles a tanításra pontosan megjelenni, arra szorgalmasan, félbeszakasztások

nélkül járni, s minthogy nagyobb csendet és figyelmet mi sem követel mint a hangok módosítása, ott a legnagyobb csendben minden háborgás nélkül a tanító vezetésére vigyázni. — Minden tanév vége felé a műéneklésből nyilvános vizsgálat tartatik, melynek magát a tanuló alávetni tartozik: hogy így magának az éneklésben ügyességet és kellő bátorságot, a fejledezésnek indult műének-intézetnek pedig hirnevet szerezzen, s minden törekvéssel oda hasson, miszerént Istentől nyert jó hangja kiválólag az ő dicséretének előmozdítására azután saját és embertársai érzelmeinek nemesbitéására, szívképzési és elmederítési célokra fordíttassék. A tanév végével minden növendék tanusított szorgalma és képzettsége szerént érdemsorozatot nyer, mely a kiadandó bizonyítványban följegyeztetik.

c) A rajztanítás.

A kegyes tanítórendiek pesti nagy gymnasiumával kapcsolatban áll egy jól felszerelt rajztanoda, melyben a rajzolás a tanulók műveltségi foka szerént vagy mintalapok, vagy mintaalakok után rajzlával vagy színezve közöltetik, mely is következő szakokat tartalmaz: 1) táj- virág- állat- és alakrajzokat. 2) diszművészeti, építészeti, helyzeti és géprajzokat. 3) az illető szakban távrajzokat. — A tanításban nemcsak nyilvános gymnasiumi vagy reál- hanem magántanulók is vehetnek részt, kik magokat a képzőművészetre vagy valamely műtani szakra képesíteni kívánják. A rajzolás naponként délelőtt 10 órától 12-ig és délután 2—4-ig a szokásos iskolai szünidő alatt is tanítatik, melyben mindenki a rendelkezésre álló napokon és órákban, mérsékelt díjért, részesülhet. A tanulásra vállalkozók beirathatják magokat a kegyes tanítórendiek épületének a városháztérre néző balszányu első emeleti sarkteremében. A rajzolás Engerth Vilmos k. Józsefműegyetemi nyilván. tanár s annak segéde által tanítatik, és a gymnasiumi hatóság fölügyelése alatt áll. Ezen rajztanodába járó gymnasiumi növendékek kötelesek rajzműveiket a félévenként tartandó nyilvános szemlére beadni, miszerént előmenetők megbíráltatván az alkalmilag kiadandó bizonyítványban kellő tanjeggyel illetessék.

a) XII.

Érdemsorozati jegyek.

188²/₃-iki tanév februárhó 17-ikén 10097. szám alatt a fensőbb tanhatóság által meghatározott érdemsorozati jegyek.

	Kitünő	Jeles	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Erkölcsei viselet	1) példás	2) dicséretes	3) törvénytörő 4) kevesbbé törvénytörő	5) nem törvénytörő	—
Figyelem	1) feszült	—	2) kellő 3) változó	4) szórakozott	—
Szorgalom	1) ernyedetlen	—	2) kellő 3) hanyatló	4) csekély	5) semmi
Tanjegy	1) kitünő	2) jeles	3) jó 4) elígséges	5) eligtelen	6) rossz
Észrevétel	Kitünő bizonyítványt kap a növendék, ha mindenben kitünő, vagy ha nagyobb részben kitünő a többiben jeles érdemjegyet nyert.	Jeles bizonyítványt nyer, ha nagyobb részben jeles a többiben kitünő, vagy ha minden tárgyban jeles, vagy ha csak egy tárgyban jó, a többiben jeles vagy kitünő.	I. rendű bizonyítványt nyer, ha két tantárgyban jó, a többiben jeles vagy kitünő, — vagy ha minden tárgyban jó és elígséges.	II. rendű bizonyítványt kap a növendék, ha csak egy tanulmányban is eligtelen előmenetű.	III. rendű bizonyítványt kap, ha csak egy tárgyban is rossz érdemjegyet nyert.

A pesti kegyesrendi nagy-gymnasium ifjuságának érdemszeréuti S O R O Z A T A.

VIII. osztály.

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erlőlesi viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földr. és tört.	Mennyiségtan	Természettan	Bölcsészet.
<i>Kitünők.</i>													
1	Schmidt Ágoston <i>k. r. p. n.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
2	Reisinger Károly <i>k. r. p. n.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
3	Kaprinay Endre <i>Öszt.</i>	dics.	fesz.	erny.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
4	Zachar János <i>k. r. p. n.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
5	Lang Ferenc	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.
6	Daróczy István <i>Öszt.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	jel.
7	Millner Imre	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.
8	Jármay Gyula	dics.	fesz.	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.
<i>Jelesek.</i>													
9	Fekete Nándor	dics.	fesz.	erny.	jel.	kit.	kit.	kit.	jó	kit.	kit.	jel.	jel.
10	Wachtel Aurél	dics.	kellő	kellő	jel.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	kit.	jel.	jel.
11	Bátor Gábor	dics.	fesz.	kellő	kit.	jel.	jó	kit.	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.
12	Rudy Nándor	dics.	kellő	kellő	jel.	jel.	jel.	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jel.
<i>I. rendűek.</i>													
13	Fésüs Béla	törv.	kellő	kellő	kit.	kit.	jó	jó	jel.	jel.	jó	jó	jel.
14	Kovács Ódön	dics.	kellő	erny.	jel.	jel.	jó	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	jó
15	Molnár Béla <i>Öszt.</i>	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jó	jó	jel.	jel.	jel.	jel.
16	Preisler György	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	eligs	jel.	jel.	kit.	jó	jó	jel.
17	Majthényi Imre	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jó	jó	jel.	jel.	jó	jó
18	Vörösmarty Kálmán	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jó	jel.	jó	jel.	jó	jó	eligs
19	Básthly Ignác	dics.	kellő	erny.	kit.	jó	jó	jel.	jó	jel.	jó	jó	jó
20	Lonovics Albert	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	eligs	eligs	jel.	jel.	jó	jel.	eligs
21	Pechata Endre	törv.	kellő	kellő	jel.	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	jel.	jel.	eligs
22	Baloghy István <i>Öszt.</i>	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	jó	jó	jel.	eligs	eligs	eligs
23	Dezseöffy Géza	dics.	kellő	kellő	jó	jó	jó	jó	eligs	jó	eligs	eligs	eligs
24	Wallner Adolf	törv.	vált.	hany	jel.	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	jel.	eligs	eligs
25	Pasteiner Gyula	törv.	kellő	kellő	jel.	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs
26	Strojny Sándor	törv.	szór.	hany	jó	eligs	eligs	eligs	jel.	eligs	eligs	eligs	eligs
<i>II. rendű.</i>													
27	Harka János	k.tör.	szór.	csek.	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligt.	eligt.	eligt.

Más gymnasiumba ment:
Farkas Emil, *héb.*

Magántanulásra léptek:
Bosnyák János

Fridrich József
Kopácsy István.

Összesen 31.

*) A rövidítések jelentményét lásd a sorozat végén.

VII. osztály.

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsei viselet	Figyelem	Szorgalom	Illetan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földr. és tört.	Memorizáltan	Természettudj	Bölcsészet.
<i>Kitünők.</i>													
1	Halász Orbán. <i>helv. v.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
2	Lengyel Sándor. <i>k. r. p. n.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.
3	Rosenthal József. <i>heb.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	kit.
4	Malatinszky Vilmos. <i>ág. v.</i>	dics.	fesz.	erny.	kit.	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
5	Reinholz Károly.	dics.	fesz.	erny.	kit.	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.
6	Hirschfeld Lajos. <i>heb.</i>	törv.	kellő	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
<i>Jelesek.</i>													
7	Stockinger Ferenc.	dics.	kellő	erny.	kit.	jel.	jel.	kit.	kit.	jel.	jel.	jel.	jel.
8	Bernolák Sándor. <i>Öszt.</i>	törv.	kellő	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	kit.	kit.	jel.	jel.	jel.
9	Szögyényi-Marich Géza.	dics.	kellő	erny.	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.	jó	jel.	jel.
<i>I. rendűek.</i>													
10	Staubert Albert. <i>heb.</i>	törv.	kellő	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	kit.	jó
11	Kovács Gyula.	törv.	fesz.	kellő	kit.	jó	jó	kit.	kit.	kit.	jó	jó	kit.
12	Heitzmann Gyula. <i>Öszt.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jó	kit.	jel.	jel.	jel.	jó	jó
13	Rakovszky István. <i>Öszt.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	eligs	jó	kit.	jel.	jel.	jel.	jel.	jó
14	Klein Adolf. <i>heb.</i>	törv.	kellő	kellő	kit.	eligs	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.
15	Hajts Károly.	törv.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jel.	jó	jó	jel.	jel.	jel.
16	Breier Armin. <i>heb.</i>	törv.	kellő	kellő	kit.	eligs	jó	jel.	kit.	kit.	jel.	jel.	jel.
17	Groszmann Jakab. <i>heb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	eligs	jó	jel.	kit.	jó	jó	jó	jó
18	Szemző László.	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	kit.	jel.	jel.	jó	eligs	eligs	jó
19	Nádaskay Béla. <i>Öszt.</i>	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	eligs	jel.	jel.	jel.	jó	jó	jó
20	Halász Tivadar. <i>helv. v.</i>	törv.	kellő	kellő	kit.	eligs	eligs	jel.	jó	jel.	jó	jó	jó
21	Deutsch Lipót. <i>heb.</i>	törv.	vált.	kellő	kit.	eligs	eligs	jó	jó	jó	jó	jó	jó
22	Steiner Antal. <i>heb.</i>	törv.	vált.	kellő	kit.	eligs	eligs	jó	eligs	jó	jó	jó	jó
23	Glaser Aurél.	törv.	kellő	kellő	jel.	eligs	eligs	jó	jó	jel.	eligs	eligs	jó
24	Gr. Keglevich Gábor.	törv.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs

Betegség miatt vizsgálatot nem tett:

Gr. Keglevich György.

Más gymnas. mentek:

Gerenday László *helv. v.*
Littmann Sámuel. *heb.*
Schlesinger Adolf. *heb.*

Magántanulástartók:

Eliási Ferenc.
Kaján Géza.
Szentpétery József.
Gr. Vass Jenő.

Összesen 32.

VI osztály.

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Értékesi viselet	Pigyelem	Szorgalom	Írttan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Tört. s Földleir.	Retüszámtan	Természetrájz	Bölcsészet.
<i>Kitünök.</i>													
1	Pap Sándor <i>k. r. p. n.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
2	Réczey Imre	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
3	Csávósy Béla	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kt.	kit.	kit.	kit.
4	Boldizsár Benedek	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
5	Cholnoky Sándor, <i>ösz.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.
6	Keresztesy Gyula	dics.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	jel.	kit.	kit.
<i>Jelesek.</i>													
7	Horváth Jenő	péld.	kellő	kellő	kit.	jel.	jel.	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.	jel.
8	Klein Ferenc <i>heb.</i>	dics.	fesz.	erny.	kit.	kit.	jel.	jel.	kit.	jel.	kit.	kit.	jel.
9	Szathmáry Kálmán	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	jó	kit.	kit.	jel.	kit.	kit.	jel.
10	Radákovic László	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	jel.	kit.	jó	kit.	jel.	kit.	jel.
<i>I. rendűek.</i>													
11	Fábry István, <i>ösz.</i>	péld.	kellő	kellő	kit.	jel.	jó	jel.	kit.	jel.	jó	kit.	jel.
12	Mutschenbacher Béla	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	kit.	kit.	jel.	jel.	jó
13	Baumgarten Izidor, <i>heb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	jó	jel.	kit.	jel.	jel.	kit.	jó
14	Reiszig Ede	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jó	jel.	jel.	kit.	jel.	kit.	jel.
15	Müller Kálmán	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.
16	Vida Jenő	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.
17	Kaufman Lipót, <i>heb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	eligs	jel.	jó	kit.	jó	jel.	kit.	jel.
18	Králik Lajos, <i>ág. v.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	jel.	jel.	jel.	jó	jel.	jó	jó
19	Naisz Gyula	dics.	kellő	kellő	jel.	jel.	jó	jel.	jel.	jó	jó	jel.	jó
20	Zimkay Gyula	dics.	kellő	kellő	jel.	jel.	jó	jel.	jel.	jó	jó	jel.	jó
21	Blaske József	dics.	kellő	kellő	kit.	eligs	jó	jel.	kit.	jel.	jó	jel.	jó
22	Halász Oliver, <i>hehv. v.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jó	jel.	jó	jó	jó	kit.	jó
23	Gothajm Lajos, <i>heb.</i>	törv.	kellő	kellő	kit.	eligs	jel.	jó	kit.	jó	jó	jel.	jó
24	Latinovics Frigyes	dics.	vált.	kellő	jel.	eligs	eligs	jel.	jel.	jó	jel.	jel.	jó
25	Mandel Samu, <i>heb.</i>	törv.	vált.	kellő	kit.	eligs	eligs	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	jó
26	Gausner Károly	dics.	kellő	kellő	eligs	jó	jó	jel.	jó	jó	jó	eligs	jó
27	Steingaszner Akos	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	eligs	jó	jó	jó	jó	jel.	eligs
28	Kiss Károly	dics.	vált.	kellő	jel.	eligs	eligs	jel.	eligs	jó	eligs	jel.	eligs
29	Pongrácz Sándor	dics.	kellő	kellő	jó	jó	eligs	jel.	eligs	eligs	jel.	jó	eligs
30	Gr. Batthyány Elemér	dics.	vált.	kellő	jó	jó	eligs	jel.	eligs	eligs	jó	jel.	eligs
31	Botka Géza	törv.	vált.	kellő	jó	eligs	eligs	jel.	jó	eligs	jó	jel.	eligs
32	Balázs Gyula <i>ösz.</i>	dics.	vált.	kellő	jel.	eligs	eligs	jó	jó	jó	jó	jó	jó
33	Ordódy Vilmos, <i>ism. ösz.</i>	törv.	vált.	kellő	jel.	eligs	jó	eligs	eligs	eligs	jó	jel.	jó
34	Grünfeld Sándor, <i>heb.</i>	törv.	vált.	kellő	kit.	eligs	eligs	jó	jó	eligs	jó	jel.	jó
35	Érdy István	törv.	kellő	kellő	jó	eligs	eligs	jó	eligs	jó	jó	jel.	jó
36	Kiss Aladár	törv.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	jó	jó	jó	eligs	kit.	eligs
37	B. Puteáni Géza, <i>ism.</i>	törv.	vált.	kellő	eligs	jó	jó	jó	eligs	jó	eligs	jó	eligs
38	B. Mikos Gyula	törv.	vált.	kellő	jó	eligs	eligs	jó	jó	jó	eligs	jó	jó
39	Samuel Ferenc	törv.	kellő	kellő	kit.	eligs	eligs	jel.	eligs	jó	eligs	jel.	eligs
40	Kiss Lajos	törv.	vált.	kellő	jel.	eligs	eligs	jel.	eligs	jó	eligs	jel.	eligs
41	Mendelényi Gyula	törv.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	jó	jel.	jó

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsei viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földr. és tört.	Mennyiségtan	Természettan	Bölcsészet.
42	Geiszlhardt Márton	dics.	kellő	kellő	jó	eligs	eligs	jó	jó	eligs	jó	jó	eligs
43	Szabó József	dics.	vált.	kellő	jó	eligs	eligs	jó	eligs	jó	eligs	jel.	eligs
44	Travnyik Béla	törv.	vált.	kellő	eligs	jó	jó	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	eligs
45	Rosenberg Henrik, <i>heb.</i>	törv.	vált.	kellő	kit.	eligs	eligs	eligs	jel.	eligs	jó	eligs	jó
46	Orzovenszky Károly	törv.	vált.	kellő	jó	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	eligs
<i>II. rendűek.</i>													
47	Salacz Nándor	k.tör.	szór.	csek.	eligs	eligs	eligs	jó	jó	eligs	eligs	jel.	eligt.
48	Beregszászy Gyula	törv.	szór.	csek.	jó	eligs	eligt.	jó	jó	eligs	eligs	jó	eligs
49	Petőfy Zoltán	törv.	szór.	csek.	jel.	eligs	eligt.	jel.	eligs	eligs	eligs	jó	eligs
50	Gross Lipót, <i>heb.</i>	törv.	szór.	csek.	kit.	eligt	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	jó	eligs
51	Götz János	törv.	szór.	csek.	jó	eligt	eligt.	eligt.	jó	eligs	eligs	jó	eligs
52	Korniczky Frigyes	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt	eligt.	jó	eligs	eligt.	eligt.	jó	eligt.
53	Brenner Móríc <i>heb.</i>	törv.	szór.	csek.	kit.	eligt	eligt.	eligs	eligt.	jó	eligt.	jó	eligt.

*Vizsgálatra meg nem
jelenhettek.*

Szalay Pál
Wirth Mihály.

Kimaradtak.

Hetsch Ödön.
Noszlopy Emil.

Összesen 57.

V. osztály.

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsei viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földr. és tört.	Mennyiségtan	Természetrajz	Természettan
<i>Kitűnők.</i>													
1	Tálassy Árpád <i>ösz.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
2	Láng Lajos <i>ág. v.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
3	Ramsperger János	dics.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
4	Decsy Sándor	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.
5	Brelieska Károly	péld.	fesz.	erny.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.
6	Stern Adolf, <i>heb.</i>	dics.	fesz.	erny.	kit.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.
7	Haberhauer János	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	jel.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.
8	Seitovszky János	péld.	kellő	erny.	kit.	jel.	jel.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.
9	Bohus János	dics.	kellő	kellő	kit.	kit.	jel.	kit.	kit.	jel.	kit.	jel.	kit.
10	Gabler Lajos	péld.	fesz.	erny.	kit.	jel.	kit.	kit.	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.
11	Járay Benő	péld.	fesz.	erny.	kit.	jel.	jel.	kit.	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.
12	Weisz Lajos <i>heb.</i>	dics.	fesz.	kellő	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.
<i>Jelesek.</i>													
13	Iby Dezső <i>ösz.</i>	dics.	kellő	kellő	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.	jel.
14	Bathó József	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	kit.	jel.	jel.	kit.	jel.	jel.	jel.

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsei viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földr. és tört.	Mennyiségtan	Természetrajz	Természettan
15	Kaszavicz Vilmos	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.	kit.	kit.	jel.
16	Kozáry Kálmán	péld.	fesz.	kellő	kit.	jó	jel.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.
17	Rakovszky Aladár <i>oszt.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	kit.	kit.
<i>I. rendűek.</i>													
18	Vörösmarty Géza	dics.	fesz.	kellő	kit.	kit.	jel.	kit.	eligs	jel.	kit.	jel.	jel.
19	Safranek Ferenc	dics.	fesz.	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	kit.	kit.	jel.
20	Kovács Ernő	péld.	kellő	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	jó	jel.	kit.	kit.	jel.
21	Márki Ottó	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	jó	kit.	jó	jel.	kit.	jó	jel.
22	Schwarz Vilmos	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	jó	jel.	jó	jel.	jó	jel.	jel.
23	Kohn József <i>heb.</i>	törv.	kellő	kellő	kit.	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.	eligs
24	Szadovszki József	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jó	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jel.
25	Kovács István	törv.	vált.	kellő	jel.	jó	jó	jel.	jó	jel.	kit.	kit.	jó
26	Csaszny Valér	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jel.	jó	jó	kit.	jel.	jó
27	Cseh János	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	eligs	jel.	jó	jel.	jó	kit.	jó
28	Schmid Gyula	törv.	vált.	kellő	kit.	jó	jó	jel.	jó	jel.	jó	jel.	jó
29	Czakó György	dics.	fesz.	kellő	kit.	jó	jó	jel.	jó	jel.	jó	eligs	jel.
30	Gyulányi Lajos	törv.	kellő	kellő	kit.	jó	eligs	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	eligs
31	Terjéky Ferenc	törv.	kellő	kellő	kit.	jó	jó	jel.	jó	jel.	jó	jó	jó
32	Ney Aladár	dics.	kellő	kellő	kit.	eligs	eligs	jel.	eligs	jel.	jel.	jel.	jel.
33	Malonyai István	dics.	kellő	kellő	jó	jó	eligs	jel.	jó	jel.	jó	jel.	jó
34	Avvakumovits Emil <i>n. e. g.</i>	dics.	vált.	kellő	jel.	jó	eligs	jel.	jó	jel.	eligs	kit.	jó
35	Rada Géza	törv.	vált.	kellő	jel.	eligs	eligs	jó	eligs	jel.	jel.	kit.	jel.
36	Ettvel Gyula	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	eligs	jel.	jó	jó	jó	jel.	jó
37	Görgey Gyula, <i>h. v.</i>	dics.	vált.	kellő	kit.	jó	jó	jó	jó	jó	jó	jó	jó
38	Jankovich Aladár	törv.	vált.	kellő	jel.	eligs	jel.	jó	jó	jó	jó	eligs	jel.
39	Kepes Pál, <i>heb.</i>	dics.	vált.	kellő	kit.	jó	eligs	jó	jó	jel.	jó	eligs	jel.
40	Zrumezky Ferenc	törv.	vált.	kellő	kit.	eligs	eligs	jó	eligs	jel.	jó	jel.	jel.
41	Grünfeld Ernő <i>heb.</i>	dics.	vált.	kellő	kit.	eligs	eligs	jó	eligs	kit.	eligs	kit.	jó
42	Grünbaum Henrik, <i>heb.</i>	törv.	vált.	kellő	kit.	eligs	jó	jel.	eligs	jel.	jel.	jel.	eligs
43	Königsbaum Armin <i>heb.</i>	törv.	vált.	kellő	kit.	jó	jó	eligs	jó	eligs	eligs	jel.	jel.
44	Nekula Gyula	törv.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	jó	jó	eligs	eligs	jel.	jó
45	Makranczy Károly	dics.	vált.	kellő	jó	eligs	jó	jó	eligs	jó	eligs	jó	jó
46	Kerekgyártó Árpád	törv.	vált.	kellő	jó	eligs	eligs	jó	eligs	jel.	eligs	jel.	eligs
47	Németh Albert	törv.	szór.	kellő	jó	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	jó	kit.	eligs
48	Szúke István	törv.	vált.	kellő	jó	eligs	jó	jó	eligs	jó	eligs	eligs	eligs
49	Mészáros János	törv.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	jó	jó	eligs	eligs
50	Moscovitz Géza, <i>heb.</i>	törv.	vált.	hany	kit.	eligs	jó	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	eligs
51	Alkér Károly	dics.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	jó	eligs	eligs
52	Kolosváry Sándor	törv.	vált.	hany	jó	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	jó	eligs
53	Ábrányi Kornél	törv.	szór.	hany	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	eligs
54	Desöfy Emil	törv.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs
55	Gyertyánffy Béla	törv.	vált.	hany	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs
<i>II. rendűek.</i>													
56	Amtmann Béla	törv.	vált.	csek.	eligs	eligs	eligs	jel.	eligt	jó	jel.	jó	eligs
57	Kuttner Arthur, <i>heb. ism.</i>	törv.	szór.	csek.	kit.	eligs	jó	eligs	eligs	eligt	jó	eligs	eligs
58	Haszlinger János	törv.	szór.	csek.	eligs	eligs	eligt.	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	eligs

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsei viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Görög nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földr. és tört.	Mennyiségtan	Természettan	Természettan
59	Gámperl László	törv.	vált.	csek.	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligt.
60	Széváld Mihály	törv.	szór.	csek.	eligs	eligs	eligt.	jó	eligs	eligs	eligs	eligs	eligt.
61	Szuck Lipót <i>ág. v.</i>	törv.	szór.	csek.	jel.	eligs	eligs	eligs	eligs	eligt.	eligs	eligs	eligt.
62	Szirmay Szilárd	törv.	szór.	csek.	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligt.	eligs	eligs	eligt.
63	Benke Gyula	törv.	vált.	csek.	jó	eligt	eligt.	eligs	eligt.	eligs	eligs	eligt.	eligt.

Más gymnasiumba ment:

Würzler Ödön *ág. v.*

Betegség miatt a vizsgálatokat nem állották ki:
Csizmadia Vilmos
Markovics Kálmán.
Schettel József

Kimaradtak.

Bács Nándor.
Beifeld Móric, *heb.*
Puskás Ferenc.
Rikter István.

Schimmer Ödön
Wieland Győző.

Összesen 74.

IV. osztály.

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsei viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Természettan	Természettan	Szépíráás
<i>Kitűnők.</i>													
1	Bubla Ferenc <i>oszt.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	jel.	kit.	e.szé
2	Csillag Gyula <i>oszt.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	jel.	kit.	e.sza
3	Péterfy Jenő	péld.	fesz.	erny.	kit.	jel.	jel.	kit.	kit.	jel.	jel.	kit.	e.szé
<i>Jelések.</i>													
4	Ekkert József	péld.	fesz.	erny.	jel.	jel.	kit.	jel.	kit.	jel.	jel.	kit.	—
5	Maywald József	dics.	fesz.	erny.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	kit.	jel.	kit.	—
6	Udvardy Kálmán <i>oszt.</i>	péld.	fesz.	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	jel.	kit.	—
7	Hindy Géza	péld.	fesz.	kellő	kit.	jel.	kit.	jó	kit.	kit.	jel.	kit.	e.sza
8	Finály Károly, <i>heb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	kit.	jel.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	e.sza
9	Glatz Ferenc	péld.	fesz.	kellő	kit.	kit.	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	kit.	e.sza
10	Posta Sándor	dics.	kellő	kellő	jel.	jel.	jel.	jó	kit.	jel.	jel.	kit.	—
11	Hervég Géza	dics.	fesz.	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.	kit.	—
<i>I. rendűek.</i>													
12	Erényi Antal	dics.	vált.	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	kit.	jó	jel.	jel.	e.szé
13	Bránik Kálmán	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jó	kit.	jó	jel.	jel.	—
14	Ságódy Béla <i>oszt.</i>	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jó	kit.	jó	jel.	kit.	szab.
15	Böhm Sydney	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	—
16	Hencz Richard	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	jó	kit.	jó	jel.	kit.	e.szé
17	Zabák Kálmán	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	jó	kit.	jó	jel.	kit.	e.sza
18	Vosics Ferenc	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jó	jel.	jó	jel.	jel.	e.sza
19	Halbauer Árpád	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	jó	kit.	eligs	jel.	kit.	e.sza
20	Wehler István, <i>ág. v.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jó	jó	jó	jel.	jó	jel.	—

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsei viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Történelem	Menyiségtan	Természettan	Természettan	Szépíráás
21	Wachtel Károly	törv.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jó	jó	jel.	jó	jel.	—
22	Jakabffy Imre	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jó	jel.	jó	jó	jel.	szab.
23	B. Amelin Aladár	dics.	vált.	kellő	jel.	jó	jó	jel.	jel.	eligs	jó	jel.	e.szé
24	Érkövy Kálmán	dics.	vált.	kellő	jel.	jó	jó	jó	jel.	eligs	jó	jel.	e.sza
25	Berkes Imre	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	eligs	jó	jel.	jel.	jó	jel.	—
26	Neugebauer József	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	jó	jó	jó	jó	jel.	—
27	Ledniczky Márton	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jel.	jó	jel.	eligs	jó	jó	e.sza
28	Vogl Gyula	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	jó	jó	jó	jó	jó	—
29	Nobilis Sándor	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	jó	jó	jó	jó	jó	szab.
30	Ábrányi Emil	dics.	vált.	kellő	jel.	eligs	eligs	jó	jel.	eligs	jó	jel.	e.szé
31	Ullmann Pál, <i>heb.</i>	törv.	kellő	kellő	kit.	jó	eligs	jel.	jó	eligs	jó	jó	—
32	Folkmer Pál	dics.	kellő	hany	jel.	eligs	jó	eligs	jel.	jó	jó	jó	—
33	Szárnyasy Béla, <i>ismétlő.</i>	törv.	vált.	kellő	jel.	eligs	jó	jó	jó	eligs	jó	jó	e.sza
34	Somoskeöy Pál	dics.	vált.	kellő	jel.	eligs	jó	jó	eligs	eligs	jó	jó	e.sza
35	Vicenik Antal	törv.	vált.	kellő	jel.	eligs	eligs	jó	jó	jó	eligs	jó	—
36	Ifj. Steiner József, <i>heb.</i>	törv.	vált.	kellő	kit.	eligs	eligs	jó	jó	eligs	jó	jó	szab.
37	Wehner Ede, <i>ismétlő</i>	dics.	vált.	hany	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	e.sza
38	Szmrecsányi György	törv.	vált.	kellő	jó	eligs	eligs	jó	jó	eligs	eligs	jó	e.sza
39	Vachot Károly <i>ág. v.</i>	törv.	vált.	kellő	jó	eligs	jó	eligs	jó	eligs	eligs	jó	k.sza
40	Granichstädten Emil <i>heb.</i>	törv.	vált.	hany	kit.	jó	eligs	jó	eligs	eligs	eligs	jó	szab.
41	Justh Gyula	törv.	vált.	hany	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	jó	e.sza
42	Érdy Kálmán	törv.	vált.	hany	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	jó	e.sza
43	Caraba Ede	törv.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	jó	e.sza
44	Deák József	törv.	vált.	kellő	jó	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	eligs	e.sza
45	Lechner Károly	törv.	vált.	hany	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	e.szé
46	Szabó Béla	törv.	szór.	hany	jó	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	e.szé
47	Takács Vazul	törv.	vált.	kellő	jó	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	e.szé
<i>II. rendűek.</i>													
48	Müncb Vilmos	törv.	vált.	csek.	jó	eligs	jó	jó	jó	eligt.	jó	jó	e.sza
49	Juventius Antal	törv.	vált.	csek.	eligs	eligt.	eligs	eligs	jó	jel.	eligs	eligs	szab.
50	Zólyomi István	törv.	vált.	csek.	jó	eligt.	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	e.sza
51	Karácsonyi János	törv.	vált.	csek.	eligs	eligt.	eligs	eligs	jel.	eligt.	eligs	jó	e.sza
52	Surina Károly	törv.	szór.	csek.	eligs	eligs	eligt.	eligs	jó	eligt.	eligs	jó	e.sza
53	Konkoly Jenő <i>heb. v.</i>	törv.	vált.	csek.	jó	eligt.	eligt.	eligs	jó	eligs	eligs	jó	k.sza
54	Gamperl Alajos	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligs	eligs	eligs	eligs	eligt.	eligs	k.sza
55	Tolnay Reginald	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligs	eligs	eligs	eligt.	eligt.	eligs	—
56	Fetter György	törv.	vált.	csek.	jó	eligt.	eligt.	eligs	eligs	eligt.	eligs	eligs	—
57	Brosch Károly	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligt.	eligs	eligs	eligs	eligt.	eligs	e.szé
58	Gralovics Antal	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligt.	eligs	eligt.	eligt.	eligt.	eligs	e.sza
59	Baumann Mörice, <i>heb.</i>	törv.	szór.	csek.	kit.	eligt.	eligt.	eligt.	eligs	eligt.	eligs	eligs	e.sza
<i>Magántanulásra ment:</i>													
B. Atzél Béla		<i>Kimaradt:</i>											
		Id. Steiner József, <i>heb.</i>											
		Összesen 61.											

III. osztály.

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsei viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Mennyiségtan	Természettudomány	Szépíráás
	<i>Kitünő.</i>												
1	Hegyessy László	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	
	<i>Jelesek.</i>												
2	László István	péld.	fesz.	erny.	kit.	jel.	kit.	jel.	kit.	jel.	jel.	jel.	
3	Thoma Béla	dics.	fesz.	kellő	kit.	jel.	jel.	kit.	kit.	jel.	jel.	jel.	
4	Fülepp Kálmán	törv.	kellő	kellő	jel.	jel.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	kit.	
5	Praznovszky Géza	péld.	kellő	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	jel.	jel.	
6	Gyagyovszky Endre	dics.	fesz.	kellő	jel.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	jel.	jel.	
7	Baumgarten Károly <i>héb.</i>	dics.	fesz.	kellő	kit.	jel.	kit.	jó	kit.	jel.	jel.	jel.	
8	Erkel Lajos	dics.	kellő	kellő	jel.	jel.	kit.	jó	jel.	kit.	jel.	jel.	
9	Id. Szeidl Antal	péld.	fesz.	kellő	jel.	jó	kit.	jel.	kit.	jel.	jel.	jel.	
10	Morlin Imre	dics.	kellő	kellő	jel.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	jó	jel.	
	<i>I. rendűek.</i>												
11	Piller Ferenc	törv.	kellő	kellő	jel.	jel.	kit.	jó	jel.	kit.	jó	jel.	
12	Ruhmann Gyula, <i>héb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	jó	jel.	kit.	jel.	jel.	jó	
13	Szabó Gráci	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	
14	Csausz István	törv.	kellő	kellő	jó	jel.	jó	jó	jel.	jó	kit.	jó	
15	Gyengő István	k.tör.	kellő	kellő	eligs	jel.	jel.	eligs	kit.	jó	jel.	jó	
16	Folly József	dics.	kellő	kellő	jel.	jel.	jel.	jó	jel.	jó	jó	jó	
17	B. Amelin Győző	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jó	jel.	jel.	jó	jel.	
18	Mezey Sándor	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jó	jel.	jel.	jó	jó	
19	Parteller Tivadar	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jó	jel.	jel.	jó	jó	
20	Rácz Károly	törv.	vált.	kellő	jó	jó	eligs	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	
21	Gr. Hugonay Béla	péld.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	
22	Juraschek Aladár	dics.	kellő	kellő	jó	jó	jel.	eligs	jó	jel.	jel.	jó	
23	Grünhut Bertalan <i>héb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jó	jel.	jó	jó	jó	jó	
24	Weiszberger Miklós <i>héb.</i>	törv.	vált.	kellő	kit.	jel.	jó	jó	jel.	jó	jó	eligs	
25	Raisz Aladár	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jó	jel.	jó	jó	jó	
26	Merényi Lajos	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	eligs	jel.	jó	jó	jó	c.sza
27	Kovalszky Ferenc	törv.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jó	jel.	jó	jó	jó	
28	Parall Ferenc	törv.	vált.	kellő	jó	eligs	jó	eligs	jel.	jel.	jel.	jó	
29	Stern Tivadar <i>héb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	eligs	jó	eligs	jel.	jel.	jó	
30	Kisfaludy Ákos	törv.	vált.	kellő	jel.	jó	jó	jó	jel.	jel.	jel.	jó	
31	Kazy Lázár	péld.	vált.	kellő	jel.	eligs	jel.	eligs	jó	jel.	eligs	jó	
32	Frankhauser Béla	törv.	vált.	kellő	eligs	jó	jó	jó	jel.	jó	jó	eligs	c.sza
33	Már Béla	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jó	jó	jó	eligs	jó	c.sza
34	Horváth Imre	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	eligs	jó	jel.	jó	jó	
35	Kacsokovics Jenő <i>oszt.</i>	törv.	vált.	kellő	eligs	jó	jó	eligs	jó	jó	jó	jó	
36	Kassovics Sándor, <i>héb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	eligs	jó	jó	jó	eligs	jó	
37	Popovics Emil, <i>n. e. g.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	eligs	jó	jó	jó	eligs	jó	jó	
38	Magdics István	törv.	vált.	kellő	jel.	jó	jó	eligs	jó	jó	eligs	jó	
39	Büchler Simon <i>héb.</i>	törv.	kellő	kellő	jel.	jó	eligs	eligs	jó	jel.	eligs	jó	
40	Érdy Lajos	törv.	vált.	hany	jó	eligs	jó	eligs	jó	jó	jó	jó	

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsi viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Mennyiségtan	Természetrajz	Szépíráás
41	Dollinger Gyula, <i>ismétlő</i>	dics.	vált.	kellő	jó	eligs	eligs	eligs	jó	jó	jel.	jó	
42	Illés Károly	dics.	vált.	hany	jó	eligs	jó	eligs	eligs	jel.	jó	jó	e.szé
43	Tafler Pál <i>heb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	eligs	jó	eligs	jó	eligs	jó	
44	Alkér Emil	dics.	vált.	kellő	jel.	eligs	jó	jó	eligs	jó	eligs	jó	k.sz.
45	Eller Ferenc	törv.	vált.	hany	jó	jó	eligs	jó	jó	eligs	jó	eligs	
46	Ifj. Seidl Antal	dics.	vált.	kellő	jó	eligs	jó	jó	eligs	jó	eligs	jó	
47	Láng Lajos	dics.	szór.	hany	jó	eligs	jó	eligs	jó	jó	eligs	jó	
48	Ivanovics Béla	dics.	szór.	kellő	jó	eligs	jó	jó	eligs	jó	eligs	jó	
49	Szluha István	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	eligs	jó	jó	eligs	jó	
50	Hoffmann Bernát <i>heb.</i>	dics.	vált.	hany	kit.	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	jel.	eligs	
51	Medrey Géza	dics.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	jó	eligs	jó	e.szé
52	Zippervovszky Károly	dics.	vált.	kellő	jó	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	jó	eligs	e.szé
53	Beniczky Gábor	dics.	vált.	hany	jó	eligs	jó	eligs	jó	eligs	eligs	eligs	
54	Posgay Ottó	törv.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	jó	
55	Fogarassy Vazul <i>n. e. g.</i>	k.tör	szór.	hany	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	jó	eligs	eligs	e.sza
56	Csillag Kálmán, <i>heb.</i>	törv.	szór.	hany	kit.	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	
57	Nietsch Agoston	törv.	vált.	hany	jó	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	
58	Hoblik Aladár	törv.	vált.	hany	jó	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	eligs	
59	Kiss Ignác, <i>ismétlő</i>	dics.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	e.szé
60	Firtinger Jakab	törv.	szór.	kellő	jó	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	
61	Spuller József	törv.	szór.	kellő	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	
<i>II. rendűek.</i>													
62	Hoffmann Hugo	k.tör	vált.	csek.	eligs	jó	eligs	eligt.	jel.	jó	jel.	jó	
63	Ziska Elek	törv.	szór.	csek.	eligs	eligs	eligs	eligt.	jó	jó	eligs	jó	
64	Ordódy Lajos	k.tör	szór.	csek.	jó	eligs	eligs	eligt.	jó	jó	eligs	eligs	
65	Spéczy Ferenc	törv.	szór.	csek.	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	eligs	eligt.	eligs	e.szé
66	Ábrányi Lajos	törv.	szór.	csek.	jó	eligt.	eligs	jó	jó	jó	eligt.	jó	
67	Visnya József <i>n. e. g.</i>	törv.	szór.	csek.	jel.	eligs	eligs	eligt.	eligs	eligs	eligt.	jó	k.sz.
68	Jusicz Károly	törv.	vált.	csek.	jó	eligt.	eligt.	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	e.szé
69	Cholnoky Imre	k.tör	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligs	eligt.	eligs	eligs	eligs	eligs	
70	Kirner József	k.tör	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligt.	eligt.	eligs	jó	eligs	eligs	
71	Jungfer Lajos	törv.	vált.	csek.	eligs	eligs	eligs	eligt.	eligs	eligs	eligt.	eligt.	
72	Winter József	törv.	szór.	csek.	eligs	eligs	eligs	eligt.	eligs	eligt.	eligs	eligt.	k.sz.
73	Hoblik Dezső	k.tör	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligt.	eligt.	eligs	eligs	eligt.	eligs	n.sz.
74	Szabó Lajos	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligt.	eligt.	eligs	eligs	eligt.	eligt.	
75	Szallopek Miklós	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligt.	eligt.	eligs	eligs	eligt.	eligt.	
76	Hözl Jakab	k.tör	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligt.	eligt.	eligs	eligt.	eligs	eligt.	
77	Csicsmanczay Lajos	k.tör	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligt.	eligt.	eligs	eligt.	eligs	eligt.	

Kimaradtak :

Más gimnasiunba ment :

Makay Dezső

Magántanulásra tért át :

Gr. Almásy Kálmán.

Mayer György
Püspöky Mihály *n. e. g.*
Radlinszky József
Száz Elek

Wolffart János
Záhonyi Lajos.

Összesen 85.

II. osztály.

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsei viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Szépíráás
<i>Kitünők.</i>											
1	Pertik Otto	péld.	fes.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	szab.
2	Miske József	dics.	fes.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	szab.
3	Ságody Ignác	péld.	éber	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	e.sza
4	Kann Béla <i>heb.</i>	péld.	fes.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	szab.
5	Reiner Ede <i>heb.</i>	péld.	fes.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	szab.
6	Tallián Dénes	péld.	éber	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	c.szé
7	Konek Sándor	péld.	fes.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	szép
8	Trefort Ervin	péld.	fes.	erny.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	jel.	e.szé
9	Hajnik Béla	dics.	kellő	erny.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	jel.	e.szé
10	Fehéropatáky Kálmán <i>oszt.</i>	péld.	fes.	erny.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	jel.	e.szé
11	Kamarás József	péld.	fes.	erny.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	jel.	szab.
12	Rohonczy László	dics.	kellő	erny.	kit.	jel.	kit.	jel.	kit.	jel.	e.szé
13	Kropf Lajos	dics.	kellő	erny.	kit.	kit.	jel.	jel.	kit.	jel.	e.sza
14	Rottenbiller János	péld.	fes.	erny.	kit.	jel.	kit.	jel.	kit.	jel.	e.sza
15	Holló József	péld.	fes.	erny.	kit.	jel.	kit.	jel.	kit.	jel.	e.sza
16	Temesváry Gyula	péld.	fes.	erny.	kit.	jel.	kit.	jel.	kit.	jel.	szép
17	Kloser Ágoston	péld.	fes.	erny.	kit.	jel.	jel.	kit.	kit.	jel.	e.szé
<i>Jelesek.</i>											
18	Bartay Gyula	dics.	éber	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	e.sza
19	Neuschlosz Mar., <i>heb.</i>	péld.	éber	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	e.szé
20	Stuller László	péld.	éber	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	e.szé
21	Wilbrand József	péld.	éber	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	szab.
22	Vosics Károly	dics.	éber	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	szab.
23	Meszlényi Lajos	péld.	éber	erny.	kit.	jel.	kit.	jel.	jel.	jel.	e.sza
24	Vahot Gyula, <i>oszt.</i>	péld.	fes.	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	e.sza
25	Charlé Gyula	péld.	éber	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	e.szé
26	Hollósy Lajos	péld.	fes.	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	e.sza
27	Poruch Antal	dics.	éber	erny.	kit.	jel.	jel.	jel.	kit.	jel.	szab.
28	Friebeisz Gyula	dics.	éber	erny.	kit.	jó	jel.	jel.	kit.	jel.	szab.
29	Hájas Gusztáv	dics.	éber	erny.	kit.	jó	jel.	jel.	kit.	jel.	n.sza
30	Ország Elek	péld.	éber	erny.	kit.	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	e.sza
31	Toperczer Péter	péld.	éber	erny.	kit.	jó	jel.	jel.	kit.	jel.	e.sza
32	Gózon Endre	dics.	éber	erny.	jel.	jel.	jel.	jel.	kit.	jó	e.sza
<i>I. rendűek.</i>											
33	Kégli László	péld.	éber	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	kit.	jó	e.sza
34	Vörösmarty Elek	péld.	éber	kellő	kit.	jó	jel.	jó	kit.	jel.	e.szé
35	Gulyás Gyula	péld.	éber	kellő	kit.	jó	jó	jel.	kit.	jel.	k.sza
36	Schneider János	péld.	éber	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	kit.	jó	szab.
37	Wiederspann Károly	péld.	éber	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	kit.	jó	e.szé
38	Sarkány Alajos	dics.	éber	kellő	jel.	jó	jel.	jó	kit.	jel.	e.szé
39	Szitányi Károly	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	e.sza
40	Schmid József	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	kit.	jó	szab.
41	Mutschenbacher Alajos	dics.	éber	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	e.sza

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsei viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Szépíráás
42	Haberhauer Emil	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	szab.
43	Jankovich Béla	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	e.sza.
44	Jamniczky Sándor	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	e.sza.
45	Gajary Ödön	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	k.sza.
46	Kazy János	péld.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	e.sza.
47	Lehmer Rudolf	péld.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	szab.
48	Krekó Árpád	törv.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	k.sza.
49	Weinberger Antal	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	szab.
50	Lonovics Gyula	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jel.	jel.	jel.	jó	e.sza.
51	Pecze Károly	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jel.	jel.	jel.	jó	e.sza.
52	Ocskay Alajos	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jel.	jel.	jel.	jó	szab.
53	Kapezy Zoltán <i>h. v.</i>	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	jó	e.sza.
54	Velkov György <i>n. e. g.</i>	törv.	kellő	kellő	jel.	jel.	jel.	jó	jel.	jó	e.sza.
55	Pillár Lipót	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	jel.	jó	jó	szab.
56	Glósz Ferenc	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jel.	jó	jel.	jó	e.sza.
57	Karikás József	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jel.	jó	jó	jel.	e.szé.
58	Walther Lajos	törv.	szór.	hany	jó.	eligs	jel.	jel.	jó	jel.	e.sza.
59	Baudisz Antal	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jel.	jel.	jó	jó	szép.
60	Schneider Zsiga	péld.	kellő	kellő	jel.	jó	eligs	jel.	jel.	jó	szab.
61	Mallovic Rudolf	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jó	jel.	jel.	jó	e.sza.
62	Gerometa Vilmos	péld.	kellő	kellő	jel.	eligs	jel.	jó	jel.	jó	e.sza.
63	B. Lo-Presti Lajos	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jel.	jó	jel.	jó	e.sza.
64	Horváth József	törv.	kellő	kellő	jel.	eligs	jel.	jó	jó	jel.	e.sza.
65	Pollák Emil, <i>heb.</i>	törv.	kellő	kellő	kit.	eligs	jó	jel.	jel.	jó	e.sza.
66	Hermann Béla	dics.	kellő	hany	jó	eligs	jó	jel.	jel.	jó	k.sza.
67	Rapos Árpád	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	jó	jel.	jó	e.sza.
68	Kiss Rudolf	törv.	szór.	hany	jó	jó	jó	jó	jel.	jó	e.sza.
69	Dániel János	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	jó	jó	jó	e.sza.
70	Réwffy Dezső	törv.	szór.	hany	jel.	eligs	jó	jó	jó	jó	k.sza.
71	Szabó Gábor	törv.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	jó	jó	eligs	e.sza.
72	Zerpák Sándor	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	jó	jó	jó	k.sza.
73	Rigó Béla	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	jó	jel.	jó	e.sza.
74	Szécsy Sándor	dics.	kellő	hany	jó	eligs	jó	jó	jó	jó	szab.
75	Travnyik István	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	jó	jó	jó	e.sza.
76	Kléh László	péld.	kellő	kellő	jó	eligs	jó	jó	jó	eligs	k.sza.
77	Göncz Lajos	törv.	kellő	hany	jó	eligs	jó	jó	jó	jó	e.sza.
78	Szécsy Albert	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	jó	jó	jó	szab.
79	Zákó József, <i>n. e. g.</i>	törv.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	jó	jó	jó	e.sza.
80	Molnár László	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	jó	jó	jó	e.sza.
81	Oszecky Lajos	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	jó	jó	jó	e.sza.
82	Rosenberg Gyula <i>heb.</i>	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	jó	jó	eligs	e.sza.
83	Weiler Lajos	törv.	szór.	hany	jó	eligs	eligs	jó	jó	eligs	k.sza.
84	Mayer József	törv.	kellő	hany	jel.	eligs	jó	jó	jó	jó	e.szé.
85	Boldog Kálmán	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	jó	jó	eligs	e.sza.
86	Kölber Ágoston, <i>ism.</i>	törv.	szór.	hany	jó	eligs	eligs	eligs	jó	jó	e.sza.
87	Láng Sándor	törv.	szór.	hany	jó	eligs	jó	jó	eligs	eligs	k.sza.
88	Cherny István	törv.	kellő	hany	jó	eligs	jó	eligs	eligs	eligs	k.sza.
89	Zrumecky Béla	törv.	szór.	hany	jó	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	e.sza.
90	Fridrich Jenő, <i>ism.</i>	törv.	szór.	hany	jó	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	e.sza.

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsei viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Számítan	Szépíráás
<i>II rendűek.</i>											
91	Obermayer Lajos	törv.	szór.	csek.	jó	eligt.	jó	jó	jó	jó	e.szé
92	Nagel János	törv.	kellő	csek.	jel.	eligt.	jó	jó	jó	jó	e.sza
93	Zett János <i>ism.</i>	törv.	szór.	csek.	jó	eligt.	eligs	jó	jó	eligs	k.sza
94	Behr László <i>heb.</i>	törv.	szór.	csek.	kit.	eligt.	eligs	jó	jó	jó	k.sza
95	Radákovich Mihály	törv.	szór.	csek.	jó	eligt.	jó	eligs	jó	eligs	e.sza
96	Ehrlich Ignác, <i>heb.</i>	törv.	szór.	csek.	kit.	eligt.	eligs	jó	jó	eligs	k.sza
97	Keresztes József	törv.	szór.	csek.	jó	eligt.	eligs	jó	eligs	jó	e.sza
98	Dokuli Lajos	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligs	jó	eligs	jó	e.sza
99	Deák Géza	törv.	szór.	csek.	jó	eligt.	jó	jó	eligs	eligs	k.sza
100	Nagy Lajos	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	jó	eligs	eligs	jó	k.sza
101	Batisz János	törv.	szór.	csek.	jó	eligt.	eligs	eligs	jó	eligs	e.sza

Magán tanulásra tértek:

Dessewffy Marcell
Valkovics József
Heim Dózsa
Rohonczy Gedeon
Vojnics Pál

Kimaradtak:

Halbauer Zsiga
Kovács Károly
Székesi Sándor
Kapás Ferenc.

Meghalt:

Meiseles Móric, *heb.*

Összesen 111.

I. osztály.

<i>Kitünők.</i>											
1	Folly Hugo.	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	szab.
2	Mayr Gyula.	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	szab.
3	Karácson Lajos.	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	szab.
4	Szalay Arthur.	dics.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	—
5	Szlavicssek Antal.	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	kit.	szab.
6	Strónyi József.	törv.	fesz.	kellő	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	e.szé
7	Pusztovnik Lipót	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	szab.
8	Gr. Dessewffy Alajos	péld.	fesz.	erny.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	kit.	szab.
9	Ferenczy József	péld.	fesz.	erny.	jel.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	e.szé
10	Beke Géza	péld.	kellő	erny.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	e.sza
11	Grigold János	péld.	fesz.	erny.	jel.	kit.	kit.	kit.	jel.	kit.	szab.
12	Simon Béla	dics.	kellő	kellő	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	szab.
13	Vörösmarty Ferenc	péld.	fesz.	erny.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	e.szé
14	Kaszap Antal	dics.	fesz.	erny.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	kit.	e.sza
15	Raisz Ernő	péld.	fesz.	erny.	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	jel.	e.szé
16	Schauer Ignác	péld.	fesz.	erny.	kit.	jel.	jel.	kit.	kit.	kit.	szab.
17	Spanitz György	péld.	fesz.	erny.	kit.	jel.	kit.	kit.	jel.	kit.	szab.
18	Mayer Béla	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	kit.	kit.	jel.	kit.	e.sza
<i>Jelesek.</i>											
19	Patits György	dics.	kellő	kellő	jel.	jel.	kit.	kit.	jel.	kit.	szab.
20	Szluba Antal	péld.	kellő	kellő	jel.	jel.	kit.	kit.	jel.	kit.	e.sza

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Erkölcsi viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Számítan	Szépírtás
21	Oszvald Miklós	péld.	fes.	erny.	kit.	jel.	kit.	kit.	jel.	jel.	e.sza
22	Pollák Rudolf <i>héb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	kit.	kit.	jel.	jel.	e.sza
23	Igmándy Aladár	péld.	kellő	kellő	kit.	jel.	kit.	kit.	jel.	jel.	e.sza
24	Bellaagh Aladár	péld.	kellő	kellő	kit.	jel.	kit.	kit.	kit.	jó	e.szé
25	Barna Lajos	péld.	fes.	erny.	kit.	jó	jel.	kit.	kit.	kit.	szab.
26	Márfy Károly	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	kit.	kit.	jel.	kit.	e.szé
27	Szelke Béla	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	kit.	kit.	jel.	kit.	e.sza
28	Galambos Antal	péld.	fes.	erny.	kit.	jó	kit.	jel.	kit.	kit.	e.szé
29	Galambos Ferenc	dics.	fes.	erny.	kit.	jó	kit.	kit.	jel.	kit.	szab.
30	Popper Béla <i>héb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	kit.	kit.	jel.	kit.	e.szé
31	Streiling Gyula	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	kit.	kit.	jel.	kit.	—
32	Mandello Sándor <i>ág. vall.</i>	dics.	fes.	kellő	kit.	jel.	kit.	kit.	jel.	jel.	e.szé
33	Hlatki József	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	kit.	kit.	jó	kit.	szab.
34	Formágyi György	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	kit.	kit.	jel.	jel.	e.szé
35	Kendelényi Kálmán <i>ismétlő</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	jel.	kit.	kit.	jel.	jó	e.sza
36	Wolf Károly	péld.	fes.	kellő	kit.	jel.	kit.	kit.	jó	jel.	e.sza
37	Radimeczky Béla	péld.	kellő	kellő	kit.	jel.	kit.	jel.	jó	jel.	e.sza
38	Vadász Vilmos	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	jel.	kit.	e.sza
39	Horváth Lajos	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	kit.	jel.	jel.	jel.	k.sza
40	Gr. Keglevich Tibor	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	jel.	jel.	k.sza
<i>I. rendűek.</i>											
41	Haselbeck Károly	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	kit.	kit.	jó	kit.	k.sza
42	Aurada Emil	dics.	kellő	hany	jó	jó	kit.	kit.	jó	kit.	k.sza
43	Schlisz Imre	péld.	kellő	kellő	jel.	jó	kit.	kit.	jó	jel.	e.szé
44	Kalapis György <i>ismétlő</i>	péld.	fes.	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	jel.	kit.	e.sza
45	Rausch Károly	péld.	fes.	kellő	kit.	jó	jel.	kit.	jó	kit.	e.szé
46	Vitán Lajos	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	kit.	kit.	jel.	jó	e.szé
47	Borovecz István	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	kit.	kit.	jó	jel.	e.szé
48	Glósz Miklós	dics.	kellő	hany	jel.	jó	kit.	kit.	jel.	jó	e.szé
49	Koválszky József	péld.	kellő	kellő	kit.	jó	kit.	kit.	jel.	jó	e.szé
50	Vizi Ede <i>ismétlő</i>	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jel.	kit.	kit.	e.sza
51	Árkövy János	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	kit.	kit.	jó	jel.	k.sza
52	Gschwindt György	péld.	fes.	kellő	jel.	eligs	kit.	kit.	jel.	jel.	—
53	Itzeles Gyula <i>héb.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	eligs	kit.	kit.	jel.	jel.	k.sza
54	Bach János	dics.	kellő	kellő	jó	eligs	kit.	kit.	jó	jel.	e.szé
55	Opolczer Árpád.	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jel.	kit.	jó	jel.	e.szé
56	Blatt Lajos.	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	kit.	kit.	jó	jel.	e.szé
57	Németh János, <i>ismétlő.</i>	péld.	fes.	kellő	kit.	jó	kit.	kit.	jó	jó	e.sza
58	Gyulányi Rezső.	péld.	fes.	erny	jel.	eligs	jel.	kit.	jel.	jó	e.sza
59	Woida Lőrincz.	péld.	fes.	erny	jel.	jó	eligs	kit.	jó	kit.	e.sza
60	Peregriny József.	dics.	kellő	kellő	jel.	jó	jel.	jó	jó	kit.	e.szé
61	Rigler Henrik.	dics.	kellő	kellő	kit.	jó	jel.	jel.	jó	jel.	e.szé
62	Zimányi Antal.	péld.	kellő	kellő	kit.	jó	kit.	jó	jel.	jó	e.sza
63	Schultheisz Lajos.	péld.	kellő	kellő	kit.	eligs	jó	kit.	jó	kit.	e.szé
64	Haas Károly.	péld.	kellő	kellő	kit.	jó	jó	kit.	jó	jel.	e.szé
65	Kornstein József, <i>héb.</i>	dics.	kellő	kellő		eligs	jel.	kit.	eligs	kit.	e.szé
66	Münch Gyula	péld.	kellő	kellő	kit.	eligs	jel.	kit.	jó	jel.	e.sza

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Eskületesi viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Számítan	Szépírtás
67	Berghoffer Sándor	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jel.	kit.	jó	jel.	szab.
68	Strobenecz Alajos	törv.	vált.	hany	jel.	jó	jel.	kit.	eligs	jel.	e.sza
69	Pelcz János	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	kit.	jó	jó	jel.	e.szé
70	Falcsik István	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	kit.	jel.	jó	jó	e.szé
71	Ujhelyi Mihály	dics.	kellő	kellő	eligs	jó	jel.	jel.	jel.	eligs	e.szé
72	Galbavy Gál	törv.	kellő	kellő	kit.	eligs	jel.	jel.	jó	jó	k.sza
73	Heger István	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	kit.	eligs	kit.	szab.
74	Hettinger Antal	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	kit.	jó	jel.	e.sza
75	Berger Lajos	dics.	kellő	kellő	jó	eligs	jel.	jel.	jó	jel.	e.sza
76	Fülöp Ödön	törv.	vált.	kellő	jel.	eligs	jel.	jel.	jó	jel.	e.szé
77	Havasi Kálmán <i>ismétlő</i>	k.tör.	vált.	hany	jó	eligs	jel.	jel.	jó	jel.	e.sza
78	Takácsi István <i>ismétlő</i>	törv.	kellő	kellő	jó	eligs	jel.	jel.	eligs	jel.	szab.
79	Rumbauer Agoston	törv.	vált.	kellő	jel.	eligs	jel.	jel.	jó	jó	k.sza
80	Niklay Lajos	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	kit.	jó	eligs	jel.	szab.
81	Szmetana József	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	kit.	eligs	jel.	e.sza
82	Sörös Gyula <i>helv. vall.</i>	dics.	kellő	kellő	kit.	eligs	jel.	jó	eligs	kit.	—
83	Schartner Péter	törv.	kellő	kellő	jó	eligs	jó	jel.	eligs	jel.	e.szé
84	Gottlieb József	dics.	kellő	kellő	eligs	eligs	eligs	kit.	jó	jó	e.szé
85	Moravec Antal	dics.	kellő	kellő	eligs	eligs	jel.	kit.	eligs	eligs	szab.
86	Erdősy Gyula	k.tör.	vált.	kellő	jel.	eligs	jó	jó	eligs	jel.	e.sza
87	Geszner Károly	törv.	kellő	kellő	jó	eligs	jel.	jó	eligs	jó	e.sza
88	Müller Kristóf	dics.	kellő	kellő	jó	eligs	eligs	jel.	eligs	jel.	e.szé
89	Huber Károly	törv.	vált.	hany	eligs	eligs	jó	kit.	eligs	eligs	e.sza
90	Travnik József	törv.	vált.	kellő	jó	eligs	eligs	jó	jó	jel.	n.sza
91	Jablonszky Imre	törv.	vált.	hany	eligs	jó	jó	eligs	eligs	eligs	e.sza
92	Kánitz Ferenc <i>heb.</i>	törv.	vált.	hany	kit.	eligs	eligs	jel.	eligs	jó	n.sza
93	Óhegyi Lajos.	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	jel.	eligs	eligs	e.sza
94	Rehrenbeck Gyula	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	eligs	eligs	jel.	e.sza
95	Egerer Antal	törv.	kellő	kellő	jó	eligs	jó	jó	jó	eligs	e.sza
96	Windisch Adolf	dics.	kellő	kellő	jó	eligs	jó	eligs	eligs	jel.	e.sza
97	Fridrich Lajos	törv.	vált.	hany	eligs	eligs	eligs	jel.	eligs	jó	e.sza
98	Bereczk Imre	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	eligs	jó	jó	e.sza
99	Rostagny Rinaldo	k.tör.	vált.	hany	jó	eligs	eligs	jó	eligs	jó	e.sza
100	Oberle Vendel	törv.	vált.	kellő	eligs	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	k.sza
101	Turányi László	dics.	vált.	hany	eligs	eligs	jó	eligs	eligs	jó	n.sza
102	Kridl Adolf	dics.	kellő	kellő	jó	eligs	jó	eligs	eligs	eligs	e.szé
103	Vida Károly	péld.	kellő	kellő	jel.	eligs	jó	eligs	eligs	eligs	k.sza
104	Lejtényi Aladár	dics.	kellő	kellő	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	k.sza
105	Fuchsloch Ferenc	dics.	kellő	kellő	jó	eligs	eligs	jó	eligs	jó	e.sza
106	Zlinszky Sándor	törv.	vált.	hany	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	—
107	Bruha Károly	dics.	kellő	kellő	jel.	eligs	eligs	eligs	eligs	eligs	szab.
II. rendűek.											
108	Szécskay István	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	jel.	jel.	eligs	jel.	—
109	Schindler Kálmán	dics.	vált.	kellő	jel.	eligt.	jel.	jel.	eligs	jel.	e.szé
110	Bittner János	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	jó	kit.	eligs	jó	e.sza
111	Schartner János	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	jó	jel.	eligs	jó	e.szé
112	Recher Károly	dics.	vált.	csek.	eligs	eligt.	jó	jel.	eligs	jó	e.sza

Helyzeti szám	A tanulók nevei	Értékelési viselet	Figyelem	Szorgalom	Hittan	Latin nyelv	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Számítan	Szépíráás
113	Becker János	dics.	kellő	kellő	eligs	eligt.	eligs	jel.	eligs	jel.	e.szé
114	Tillmann Ignác	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	jó	jel.	eligs	eligs	szab.
115	Putz Nándor	k. tör.	szór.	csek.	eligs	eligt.	jó	jel.	eligs	eligs	e.szé
116	Hável János	dics.	szór.	csek.	eligs	eligt.	jó	jó	eligs	jó	e.szé
117	Szilvay Lajos	dics.	vált.	csek.	eligs	eligt.	jó	jel.	eligs	eligs	e.sza
118	Bursicz Vencel	dics.	kellő	kellő	eligs	eligt.	eligs	jel.	eligs	jó	e.sza
119	Wohlrab Florian	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	eligs	jel.	eligs	jó	e.sza
120	Schiller Nándor	dics.	vált.	kellő	jó	eligt.	eligs	jó	eligs	eligs	e.sza
121	Zabák Virgil	dics.	kellő	kellő	jó	eligt.	jó	cligs	eligs	eligs	k.sza
122	Korb János	dics.	vált.	csek.	jel.	eligt.	eligs	jel.	eligs	eligt	szab.
123	Renoaux Lajos	törv.	szór.	csek.	eligs	eligt.	jó	jó	eligs	eligs	—
124	Paczona Antal	k. tör.	szór.	csek.	jó	eligt.	jó	eligs	eligt	eligs	—
125	Kiss György	törv.	szór.	sem.	eligs	eligt.	eligs	eligs	eligt	jó	e.szé
<i>III. rendűek.</i>											
126	Czigler Gyula	törv.	szór.	sem.	eligs	rosz	eligs	eligs	eligs	jó	e.sza
127	Kocsy Ferenc	törv.	szór.	csek.	eligs	rosz	jó	jel.	eligt	eligs	k.sza
128	Hauk János	törv.	szór.	csek.	eligs	rosz	jó	jó	eligt	eligs	e.sza
129	Adelmann János	dics.	szór.	csek.	jó	rosz	eligs	jó	eligs	eligs	k.sza
130	Dzian Márton	törv.	vált.	csek.	jó	rosz	jó	eligs	eligt	eligs	k.sza
131	Pfán Ede	dics.	szór.	csek.	eligs	rosz	eligs	jó	eligt	eligs	e.szé
132	Kubányi Károly	törv.	szór.	sem.	eligs	rosz	jó	eligs	rosz	eligs	—
133	Ország Antal	törv.	szór.	csek.	jó	rosz	eligs	eligs	eligt	eligs	k.sza
134	Jancsovics Lajos	dics.	vált.	sem.	eligs	rosz	eligs	jó	rosz	eligt	e.sza
135	Bundialek Ferenc	dics.	szór.	csek.	eligs	rosz	eligt.	jó	rosz	eligt	e.sza
136	Huber Arnold	dics.	szór.	sem.	eligs	rosz	eligt.	jó	rosz	eligt	k.sza
<i>Kimaradtak :</i>											
<i>Első félév végén a gimnasiun- mot változtatta :</i>		Abeszka József Brand Ferenc Hoffmann Lajos Hollik Lajos Hulka János Jaskó István Kabelik Lajos Königsbaum Móric					Magda Lajos Nemetz János Stoics György Treuer Ede Varga Imre Velkey Kálmán Wohlfarth Sándor.				
Horniaczik Emil							<i>Meghalt :</i> Tárnoky Gáspár				
							Összesen 153.				

A kegyes tanítórendiek pesti nagy-gymnasiumában 186³/₄-diki tanévben francia nyelvet, műéneket és rajzot tanuló ifjak betűrend szerénti sorozata.

A tanulók nevei	Francia nyelv	Műének	Rajz	A tanulók nevei	Francia nyelv	Műének	Rajz
B. Amelin Aladár	kit.	kit.	jel.	Hindy Géza	jó	jel.	jó
B. Amelin Győző	kit.	—	jó	Gr. Hugonnay Béla	kit.	—	jel.
Avvakumovics Emil	jó	—	jó	Iby Dezső	—	jó	—
Barna Lajos	—	jó	—	Igmándy Aladár	—	jó	—
5 Bartay Gyula	—	—	jó	50 Ivanovics Béla	jó	—	eligs
Básthy Ignác	kit.	jó	kit.	Jancovics Lajos	—	eligs	—
Baudis Antal	—	—	kit.	Jankovics Béla	jó	—	eligs
Bellaagh Aladár	kit.	—	—	Járay Berő	kit.	jó	—
Beniczky Gábor	kit.	—	jó	Jármay Gyula	—	jel.	—
10 Beregszászy Gyula	—	—	jel.	55 Jungfer Lajos	—	jó	—
Bernolák Sándor	—	jó	—	Kabelik Lajos	—	eligs	jó
Botka Géza	jó	jel.	—	Kalapis György	—	eligs	—
Bubla Ferenc	—	jel.	—	Karácson Lajos	kit.	—	jó
Gr. Buttler Aladár	kit.	—	kit.	Karácsonyi János	—	—	jó
15 Cholnoky Sándor	kit.	—	—	60 Karikás József	—	jel.	—
Csausz István	eligs	—	jó	Kaszap Antal	—	jó	—
Csávossy Béla	kit.	—	jel.	Kazy János	—	eligs	—
Gr. Desseffy Alajos	kit.	—	kit.	Kazy Lázár	—	eligs	—
Dezseöffy Emil	—	eligs	—	Gr. Keglevich György	—	eligs	—
20 Dezseöffy Géza	—	eligs	—	65 Kégli László	jó	—	—
Érdy Lajos	—	—	jó	Keresztesy Gyula	—	jel.	—
Erkel Ferenc	—	kit.	—	Kisfaludy Ákos	kit.	—	jel.
Erkövy Kálmán	—	jó	—	Klóser Agoston	—	eligs	—
Fábry István	—	—	kit.	Korniczky Frigyes	jel.	—	—
25 Fehérpataky Kálmán	jó	jel.	—	70 Kovalszky Ferenc	—	jó	—
Folly József	—	—	jó	Lang Sándor	—	jel.	—
Forinági György	eligs	—	jó	Lehmer Rudolf	—	eligs	—
Friebeisz Gyula	—	jó	—	Lonovics Albert	—	jó	—
Fülöp Ödön	—	jó	—	Lonovics Gyula	rosz	—	jel.
30 Gajári Ödön	jel.	jó	—	75 B. Lo-Preszti Lajos	kit.	—	kit.
Galbavy Gál	—	eligs	—	Majer Béla	—	jó	jó
Gózon Andre	—	—	eligs	Mallovicz Rezső	jel.	—	jó
Götz János	jel.	eligs	—	Már Béla	—	jó	—
Gralovits Antal	—	jó	—	Mayr Gyula	jel.	jó	—
35 Grigold János	—	—	eligs	80 Maywald József	kit.	jel.	—
Gyagyovszky Endre	jó	—	—	Mendelényi Gyula	—	kit.	—
Gyertyánffy Béla	jel.	—	jó	Mészáros János	—	jel.	—
Hajnik Béla	eligs	—	eligs	Meszlényi Lajos	eligs	—	eligs
Halász Olivér	—	jó	—	Mezei Sándor	jel.	—	kit.
40 Halász Orbán	kit.	jó	—	85 Millner Imre	kit.	—	—
Halbauer Árpád	—	jó	—	Molnár László	—	eligs	—
Haszlinger János	—	jó	—	Nádaskay Béla	—	—	jel.
Hauszner Károly	jó	jel.	—	Naisz Gyula	—	kit.	—
Hencz Rezső	—	—	jó	Németh Albert	eligs	—	eligt.
45 Hermann Béla	—	jó	—	90 Németh János	ro sz	—	—

A tanulók nevei	Francia nyelv	Művészet	Rajz	A tanulók nevei	Francia nyelv	Művészet	Rajz
Neugebauer József	—	el igs	kit.	Szárnyasy Béla	—	jel.	—
Ney Aladár	—	jó	—	125 Szelke Béla	jó	—	—
Niklay Lajos	—	jó	—	Szitányi Károly	rosz	—	eligs
Nitsch Agoston	—	jó	—	Szluha Antal	jel.	—	jó
95 Óhegyi Lajos	—	eligs	—	Szluha István	rosz	eligs	eligt.
Oszvald Miklós	eligt.	—	—	Szmrccsányi György	—	jó	—
Pechata Endre	—	jó	—	130 Sztrojny Sándor	—	jel.	—
Pillár Lipót	—	jó	—	Takátsy Gusztáv	—	—	jó
Poruch Antal	—	jó	—	Tálasy Árpád	—	jel.	—
100 Práznovszky Géza	—	jó	—	Toperczer Péter	jó	jó	—
Pusztovnik Lipót	—	jó	—	Travnyik Béla	—	jó	—
B. Puteani Géza	—	eligs	—	135 Travnyik József	—	jó	—
Rada Géza	—	jel.	—	Trefort Ervin	kit.	—	jó
Rakovszky Aladár	—	—	jel.	Udvardy Kálmán	—	jel.	—
105 Rakovszky István	—	—	kit.	Velkov György	jó	—	—
Ramsperger János	—	jel.	—	Vicenik Antal	—	jó	—
Réczey Imre	—	kit.	—	140 Vida Jenő	kit.	jel.	—
Reisinger Károly	—	jó	—	Vitán Lajos	—	—	jó
Rohonczy László	eligt.	—	jel.	Vogl Gyula	—	jel.	kit.
110 Sadvoszky József	jel.	—	—	Vosics Ferencz	kit.	—	—
Ságody Béla	—	jó	jel.	Vosics Károly	kit.	—	—
Ságody Ignác	—	jó	eligs	145 Vörösmarty Kálmán	—	jó	—
Schmidt Gyula	—	jel.	—	Wachtel Károly	—	—	kit.
Schmidt József	—	jó	—	Wallner Adolf	—	jel.	—
115 Schneider János	—	jel.	—	Wehner Ede	—	jel.	—
Schneider Zsiga	—	jó	—	Weinberger Antal	—	jel.	kit.
Scitovszky János	jó	—	kit.	150 Weissberger Miklós	—	jó	—
Spécz Ferenc	—	jó	—	Windisch Adolf	—	jó	—
Streiling Gyula	—	eligs	—	Wolf Károly	—	jó	—
120 Stro benz Alajos	—	—	eligs	Zerpák Sándor	rosz	—	eligs
Szabó Lajos	—	kit.	—	Zippernovszky Károly	—	jó	—
Szalay Pál	jó	—	—	155 Zrumecky Béla	—	jel.	—
Szathmáry Kálmán	—	kit.	—	Zrumecky Ferenc	—	jó	—

Az összes tanuló ifjuság száma 604.

Az érdemsorozatban előforduló rövidítések jelentménye:

csek. = csekély.	fesz. = feszült.	péld. = példás.
dics. = dicséretes.	hany. = hanyatló.	sem. = semmi.
eligs. = eligséges.	jel. = jeles.	szab. = szabályos.
eligt. = eligtelen.	kit. = kitűnő.	szór. = szórakozott.
erny. = ernyedetlen.	k. sza. = kevesbbé szabályos.	törv. = törvényszerű.
e.sza. = elig szabályos.	k. szé. = kevesbbé szép.	vált. = változó.
e.szé. = elig szép.	k. tör. = kevesbbé törvényszerű.	k. r. p. n. = kegy. rendi papnöv.

J e l e n t é s .

 A jövő tanévrei beiratás szeptemberhó három utolsó napján vétetik foganatba. — 186²/₃-dik évi június 30-dikán tartott tanárülésben egyhangulag fölmerült azon kívánat, mely határozattá is lőn, hogy ezen gymnasium leendő növendékei erkölcsi és szellemi kiképezésük érdekében *szüléik vagy rokonaik, gyámjaik vagy gondnokaik által mutattassanak be az illető tanároknak.*

*) Kivánatos az is, hogy a t. c. szülék mellék házitanítókat, úgynevezet *instructor*-okat, a gymnasiumi hatóság tudtával fogadjanak föl.

